

TEGEL TEGEL TEGEL **TEGEL**

Tala om framgång!

För ett år sedan introducerades Nya Gullex — nyheten från Gullhögen som sänkte priset på bruk.

I dag är Nya Gullex landets mest använda hydrauliska bindemedel för mur- och putsbruk. Tala om produktutveckling! Tala om framgång!

Nya Gullex (ABCD) är ett universalbindemedel som kan användas till alla murnings- och putsningsarbeten. Blandningsförhållande i murbrukskvalitet C, 1:7. Bindemedelskostnaden sänks med ca 25 %. Begär blandningstabell!

NYA GULLEX
ABCD

40 KG MURCEMENT A

GULLHÖGENS BRU

Skövde 0500/106 20, Stockholm 08/52 09 05, Göteborg 031/17 12 40, Växjö 0470/226 30, Sundsvall 060/15 87 78.

TEGELBRUK ANSLUTNA TILL SVERIGES TEGELINDUSTRIFÖRENING

Fr=rött fasadtegel, Fg=gult fasadtegel, Fgr=gult och rött fasadtegel, M=murtegel,

R=dräneringsrör, S=spiktegel, T=taktegel, Tg=gult taktegel

STOCKHOLMS LÄN

Finsta Tegelbruk
Finsta, tel. (0175) 601 20 M, R, T
Sundsviks Bruk AB³
Sundsvik, tel. (0755) 460 60, 460 61 Fr, M
AB Vallentuna Tegelbruk
Box 40, Vallentuna, tel. (0762) 240 05 .. R
AB Aby Tegelbruk
Box 18, Vallentuna, tel. (0762) 243 65,
244 09 M

UPPSALA LÄN

Ahlsta Kvarn & Tegelbruks AB
Örsundsbro, tel. (0171) 660 26 Fr, M, R
Haga Tegel AB³
Enköping, tel. (0171) 333 35 Fr, M
Salsta Tegel KB³
Vattholma, tel. (018) 500 42, 500 27 Fg, M
AB Waksala Tegelbruk³
Hjärnegatan 10, Stockholm K, tel. (08)
50 55 33, 50 05 74 [Brillinge, Uppsala,
tel. (018) 12 14 60 -61 -62] Fg, M

SÖDERMANLANDS LÄN

Sundby Tegelbruks AB
V. Trädgårdsgatan 11 A, Stockholm C,
tel. (08) 10 72 08, 10 72 23 [Stallarhol-
men] M
Walla-Tegel AB³
Box 13, Valla, tel. (0150) 605 00 [Valla
Tegelbruk, Valla; Sköldinge Tegelbruk,
Sköldinge] Fr, M, R
Fabr. för arm. tegelskift, Sköldinge,
tel. (0157) 502 07, 500 51

ÖSTERGÖTLANDS LÄN

Beatelunds Tegelbruk AB
Söderköping, tel. (0121) 100 68, 101 29 Fr, M, R
AB Förenade Tegelbruken
Linköping, tel. (013) 12 02 01
[Kallerstads Tegelbruk] Fr, M
HTH Industrier AB
Vimmerby, tel. (0492) 120 60 [Hults Te-
gelbruk, Hycklinge, tel. (0494) 310 09,
311 58] Fr, M, R, T
Karleby Tegelbruk
Kisa, tel. (0494) 101 18 Fr, M, R, T
AB Ljungsbros Tegelbruk
Bokhällaregatan 1, Linköping, tel. (013)
13 12 01, 12 02 01 [Ljungsbros] Fr, M, R

JÖNKÖPINGS LÄN

Värnamo Tegelbruks AB
Box 85, Värnamo, tel. (0370) 117 00 M, R

KALMAR LÄN

Högsby Tegelbruk, Box 23
Högsby, tel. (0491) 201 11, 205 61 M, S, T
Påboda Tegelbruksförening u. p. a.
Söderåkra, tel. (0486) 213 47 R, T

KRONOBERGS LÄN

Gåfvetorps Tegelbruk, Box 11
Alvesta, tel. (0472) 401 18, 402 28 Fr, M
Tegelbruket Oden AB
Grimslöv, tel. (0470) 520 32 Fr, M

GOTLANDS LÄN

Gotlands Nya Tegelbruks AB
Söderväg 10, Box 146, Visby, tel. (0498)
154 50 [Havdhem] Fgr, M, R

KRISTIANSTADS LÄN

Hyllinge Tegelbruk
Hyllinge, tel. Hälsingborg (042) vx
424 00, ordersektionen Fr, M
Klippans Tegelbruks AB¹
Storgatan 34, Klippan, tel. (0435) 100 65 Fr, M, R
Ler- & Tegelindustri AB Hercules
Box 68, Kristianstad, tel. (044) 280 48 .. Fr, M, R, T
Simrishamns Nya Tegelbruks AB
Simrishamn, tel. (0414) 100 20 Fg, M, R, Tg
Önnestads Tegelbruks AB
Kristianstad, tel. (044) 280 48
[Önnestad] Fr, M

MALMÖHUS LÄN

AB Bara Tegelbruk¹
Bara, tel. (040) 44 71 84, 44 71 85 Fg, M
Borgeby Tegelbruk¹
Flädie, tel. (046) 390 04, 391 02 M, R
AB Försökstegelbruket¹
Svedala, tel. (040) 40 11 40 Fr, M, T
AB Hildesborgs Tegelbruk, Hildesborg,
Landskrona, tel. (0418) 702 20 M
Högs Tegel AB
Fjellievägen 24 A, Lund, tel. (046)
växel 14 04 00 [Hög, Löddeköpinge] .. Fg, M
AB Kaniks Tegelfabrik¹
Flädie, tel. (046) 470 24, 470 09 Fgr, M
AB Lomma Tegelfabrik¹
Prästbergavägen 41 A, Lomma, tel.
(040) 46 20 02, 46 20 04 Fg, M
Minnesberg Tegelbruks AB¹
Minnesberg, Svedala, tel. (040) 48 52 40,
48 52 50, 48 52 55 Fgr, M
Rögle Tegelbruk¹
AB P. Olsson & Co, Hälsingborg, tel.
(042) 12 07 50 [Rögle] Fg, M
Skurups Tegelbruk AB¹
Skurup, tel. (0411) 402 86, 406 25 Fgr, M
Strandnäs Tegelbruk
Glumslöv, tel. (0418) 700 50 Fg, M
Weberöds Nya Tegelbruks AB¹
Veberöd, tel. (046) 804 50 Fr, M, R, T
Östra Grevie Tegelbruk AB¹
Östra Grevie, tel. (040) 48 70 06, 48 73 72 Fgr, M

HALLANDS LÄN

AB Fajans Tegelbruk
Box 5, Falkenberg, tel. (0346) 101 17,
102 77 Fr, M, R
Falkenbergs Tegelbruks AB
Tegelbruksvägen 16, Falkenberg, tel.
(0346) 144 30 Fr, M, R
Sennans Tegelbruk¹
AB P. Olsson & Co, Hälsingborg, tel.
(042) 12 07 50 [Sennan] Fr, M
Slottsmöllans Tegelbruk¹
Halmstad, tel. (035) 11 80 54 Fr
Tjärby Tegelbruks AB
Genevad, tel. (0430) 700 10 Fr, M, R
Trönninge Tegelbruks AB
Trönninge, tel. (035) 400 06 Fr, M

ÄLVSBORGS LÄN

AB Forssa Tegelbruk
Bollebygd, tel. (033) 850 39, 851 40 Fr, M
AB Fridhems Tegelbruk
Vänernsberg, tel. (0521) 100 05, 100 69 .. Fr, M, R
Lydde Tegelbruk AB
Kinna, tel. (0320) 100 24 Fr, M, R
AB Nabbensbergs Tegelbruk
Vänernsberg, tel. (0521) 100 05, 100 69 .. M, R, T

SKARABORGS LÄN

Almnäs Bruk AB²
Hjo, tel. (0503) 160 05 Fr, M, R
Hålltorps AB²
Vinninga, tel. (0510) 502 35 M, R
Korsberga Tegelbruks AB²
Pl 5150, Hjo, tel. (0503) 400 01 M, R, T
Kvånums Tegelbruks AB²
Kvånum, tel. (0512) 920 24 M, R
Mariedals Tegelbruk²
Lundsbrunn, tel. (0511) 571 08 M, R
Mariesjö Tegelbruk²
Drottninggatan 10, Skövde, tel. (0500)
123 28 Fr, M, R
Skara Tegelbruk AB²
Skara, tel. (0511) 101 71, 102 97 Fr, M, R, T
Värnamo Tegelbruks AB
Värnamo, tel. (0370) 117 00 [Töreboda
Tegelbruk², Töreboda, tel. 100 67] Fr, M, R, T
AB Vara Tegelbruk
Box 93, Vara, tel. (0512) 100 32, 101 50 M, R

VÄRMLANDS LÄN

AB Säffle Tegelbruk
Säffle, tel. (0533) 101 91, 114 91 Fr, M, R

ÖREBRO LÄN

Hallsbergstegel AB
Fack 39, Hallsberg, tel. (0582) 111 35 .. Fr, M
AB Harge Bruk
Hammar, tel. (0583) 700 74, 703 76 Fr, M

VÄSTMANLANDS LÄN

Arboga Tegelbruk AB
Arboga, tel. (0589) 100 60 M, R, T
AB Heby Tegelverk
Heby, tel. (0224) 307 10 R, T
Lundqvist & Huddéns AB, Vittinge, tel.
(0224) 612 70. Försäljning genom Olsson
& Rosenlunds AB, Heby, tel. (0224)
307 00 Fr, M, T
AB Nyby Tegelbruk³
Box 93, Sala, tel. (0224) 140 56
[Tegelbruket Jugansbo, tel. (0224)
520 12] T
Olsson & Rosenlunds AB, tel. (0224)
307 00, Heby. Aterförsäljare på alla
betydande orter M, R, T
AB Orresta Tegelbruk
Orresta, tel. (0171) 431 70 R
Sala Tegelbruks AB³
Hyttvägen 1, Box 3, Sala, tel. (0224)
131 60 Fr, M
Vittinge Tegelbruks AB
Vittinge, tel. (0224) 612 80 R, T

GÄVLEBORGS LÄN

Hagaströms Tegelbruks AB
Centralplan 5, Gävle, tel. (026) 12 00 58
Hagaström, tel. (026) 19 73 38 Fr, M
AB Storviks Tegelbruk
Storvik, tel. (0290) 100 44 Fr, M

JÄMTLANDS LÄN

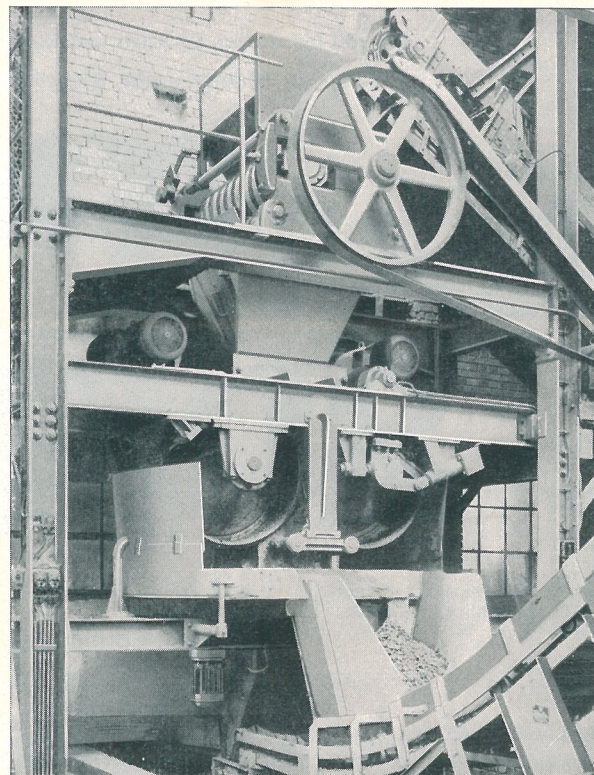
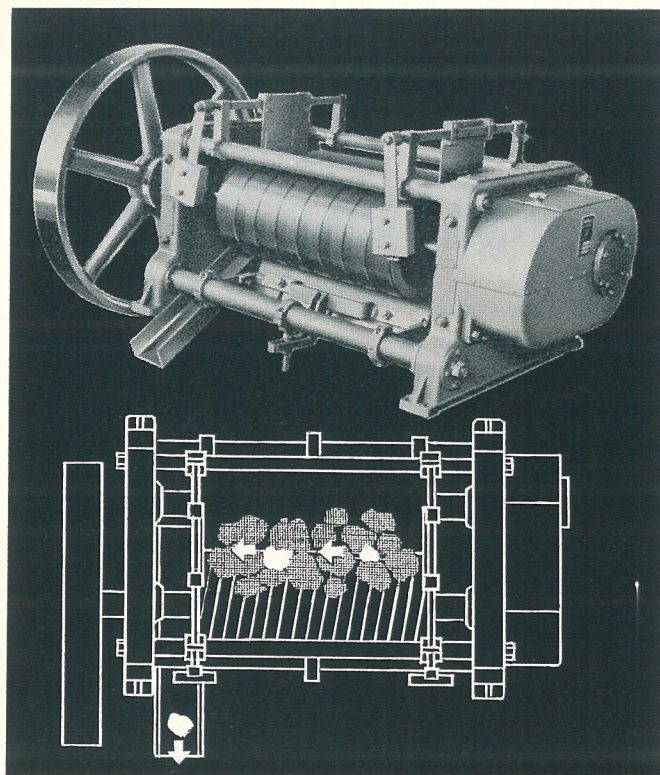
Välbackens Tegelbruks AB
Prästgatan 24, Östersund, tel. (063)
113 85, 196 65, 137 55 [Brunflo] Fr, M, R

¹ Ensambeförare: AB Tegelcentralen, Fersens väg 16, Malmö,
tel. (040) 734 20.

Försäljning även genom:

² Tegelkontoret, Torggatan 17, Skövde, tel. (0500) 158 73, 158 07, 150 73.

³ Tegelbrukens Försäljnings AB, Norrlandsg. 11, Stockholm, tel. (08) 23 31 15.

HÄNDLE - stenvaskande valsverk

typ WS 90 b 400×900 Ø bredd och typ WS 120 a 600×1200 Ø bredd

Dessa valsverk finner användning överallt, där man avskiljer sten i storlekar från ca 20—150/30—250 mm Ø.

Särskilda kännetecken för dessa typer:

Valsstol av gjutjärn, där sidostativen är förbundna med varandra med hjälp av distansrör — 2 cylindriska valsar — den långsamt roterande valsen är slät, den snabbt roterande har en spiralförmig, stenvaskande gänga och är försedd med i höjdläge förspända tallriksfjädrar, som utgör säkerhet mot överbelastning — denna vals kan genom en stor spärr i den ena ändan av den stenvaskande valsen lätt vridas 180°.

Effektbehov: Allt efter material och prestation ca 10—12/20—35 HK.

Prestation: Allt efter storleken av de stenar, som skall avskiljas ur den brukbara leran. typ WS 90 b: ca max 15 m³ pr timme. typ WS 120 a: ca max 40 m³ pr timme.

Vår schematiska framställning överst till vänster visar arbetsgången för dessa typer.

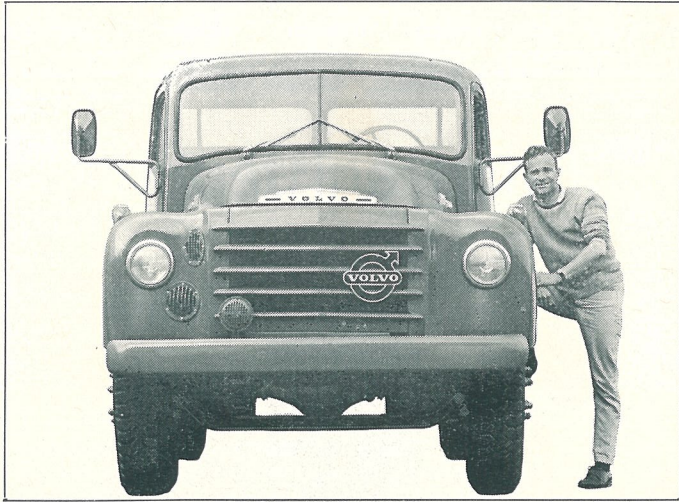
Bilden överst till höger visar ett stenvaskande valsverk typ WS 90 b, inbyggt framför ett kollervalsverk typ WK 10 c.

GENERALAGENT FÖR DANMARK OCH SVERIGE

INGENIÖRFIRMAET
VIGGO BENDZ A/S

ROSKILDEVEJ 519-523 • KØBENHAVN GLOSTRUP • TLF. (01) 96 41 22 • TELEX 2985

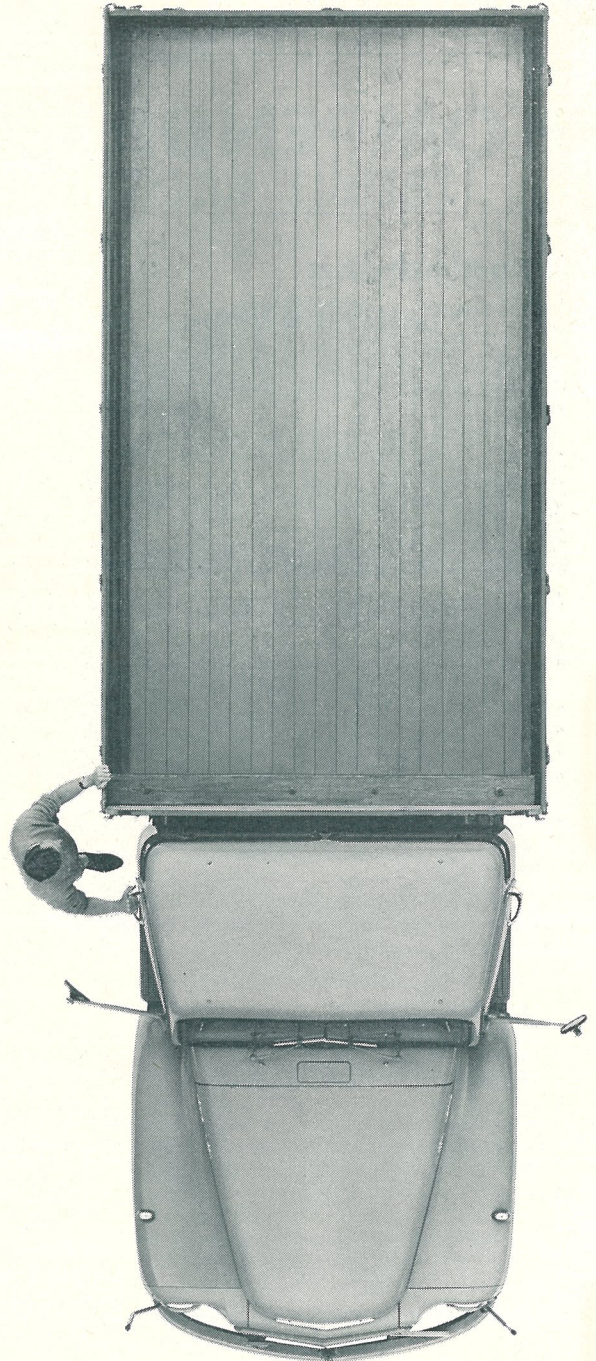
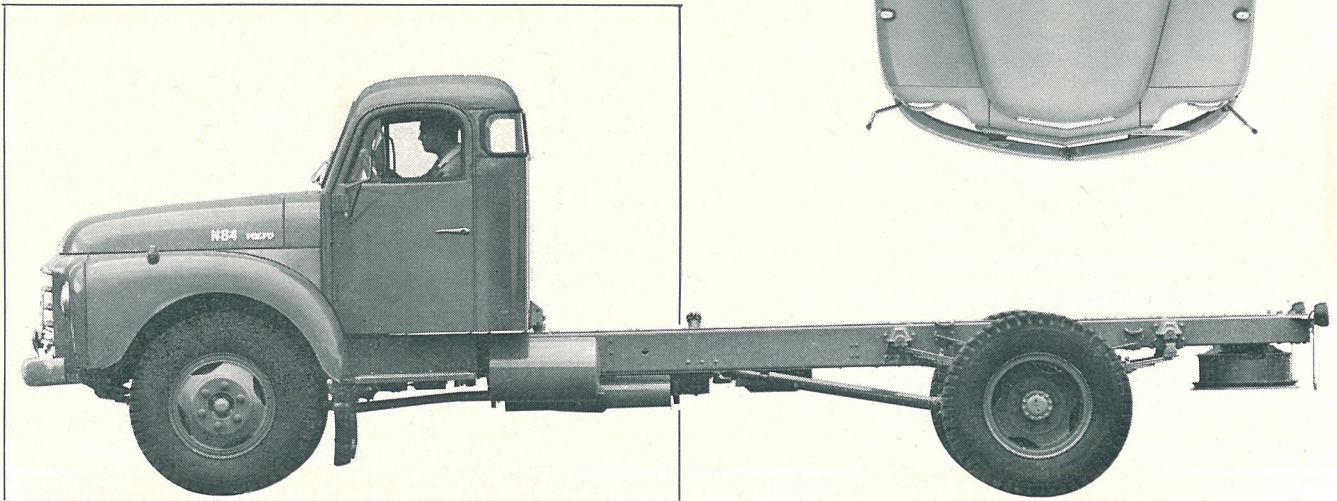

Nu 400 kg bättre

Nu lastar Volvo N 84 hela 7.700 kg (inkl. påbyggnad). 400 kg mer än förut tack vare ny, kraftigare framaxel. Det betyder mera last varje tur. Och större förtjänster dag för dag, året runt.

Med sin robusta konstruktion och bränslesnåla dieselmotor är N 84 en pålitlig och lönsam bil för blandade transporter och lätt anläggningskörning. Ni kan utrusta N 84 med fast flak, tippflak eller specialpåbyggnad.

Tala med Volvo-handlaren. Han berättar gärna mera om den kvalitet som gör N 84 till en lönsam bil. För just er bransch!

VOLVO N 84

KOMPENDIUM

Byggledning

I Utredning — projektering
II Upphandling — byggande

Överingenjör SBR
Erik Brunskog

Allsidig belysning av byggprocessen

Del I innehåller

- Dagens byggande — specialisering, samordning.
- Skedesindelning, skedesredovisning
- Organisation, befogenheter — ansvars- och uppgiftsfördelning.
- Utredning — förplanläggning, byggnadsplanläggning.
- Projektering — byggnadsprogram, förslagshandlingar, huvudhandlingar, bygghandlingar.

Rikt illustr i flerfärgstryck av skedestabeller, exempel på principnätplaner och aktivitetsbeskrivningar.

Del II (utk i november) innehåller:

- Kostnadsberäkningar, anslagsbevakning — metod och systematik.
- Sammanträden, protokollsmetod — projektering, byggande.
- Upphandling, entreprenadformer — fast pris, löpande räkning — delad entreprenad, generalentreprenad, totalentreprenad — tidig upphandling.
- Byggherrens organisation av entreprenadkontrollen — ombud, befogenheter, instruktion, kontroll.
- Byggandeskedet — uppdragsredovisning — erfarenhetsåterföring.

Formulär, tabeller, mallar, instruktioner.

Del I Del II
152 sidor 60:— 132 sidor 50:—

Byggnadsjuridik

Advokat
Hans Pedersen

Aktuell byggnadsjuridik med bl a:

- Centrala regler för statlig, kommunal och enskild upphandling. Avtalsrättsliga principer.
- Anbudsunderlag. Villkor för antagande resp förkastande av anbud. Offentlighetsregler.
- AB 65 med tillhörande kontraktsformulär — genomgång, kommentarer.
- Fast pris kontra löpande räkning.
- Samordning och ansvar. Handlingarnas inbördes giltighet.
- Kontrollantens, ombudens och övriga parter ställning och befogenheter.
- Entreprenadförhållandets avslutning. Försening, förlängning, vite, ansvar. Besiktningssförordningarnas rättsverkan.
- Ekonomiska regleringar. Tvister.

Kompendiet är försett med randrubriker samt ett mycket omfattande sakregister med sidhänvisningar.

76 sidor 40:—

Konsultkompendium

Förbundsdirektör
Eric Nyte

Grundläggande information för konsultföretagen:

- Byggkonsultbranschens struktur: Årsomsättning, tillämpade taxor, projekteringskostnadernas andel av byggnadskostnaderna etc.
- Gällande taxor och normer. Index, procentpåslag och högsta timkostnad.
- ABK. Avtalstext, kommentarer samt typexempel på ett ABK-kontrakt.
- Konsultens självkostnadsredovisning. Exempel på timlistor, uppdragskort.
- Aktuella skattefrågor.
- Konsultansvarighetsförsäkring.
- Personförsäkringsfrågor. ATP. ITP.

Som komplement dessutom högaktuellt sammandrag ur Pris- och Kartellnämndens utredning kring byggkonsulternas intäkter och kostnader: Konsulternas timpris, omkostnadernas sammansättning, debiteringsfaktorns variationer m m.

78 sidor 40:—

SBR-medlemmar och köpare av

minst 10 kompendier erhåller 15 % rabatt.

Härmed beställes

..... st kompendier BYGGLEDNING, del I — Utredning — projektering à 60:—
 st kompendier BYGGLEDNING, del II — Upphandling — byggande (utkommer nov 1967) à 50:—
 st kompendier BYGGNADSJURIDIK à 40:—
 st kompendier KONSULTKOMPENDIUM à 40:—

..... den / 19

Oms och porto tillkommer

SVENSKA
BYGGNADS-
INGENJÖRERS
RIKSFÖRBUND

Teatergatan 3

Stockholm C

SLITAN

...i industrins och kommunernas tjänst!

**SLITAN-
belagda industri-
golv är ett nytt Snöland-
initiativ som ger snabbare
och hållbarare
resultat**

Bilden visar ett äldre industrigolv som SLITAN-belägges. Under två dagar rengjordes och spacklades golvet. Nästa dag skedde ytbeläggning med SLITAN. Redan dagen därpå kunde maskinparken uppmonteras — en ny hållbar och ekonomisk golvbeläggning — på rekordtid — MED SLITAN!

Fråga en ingenjör
vad han anser om tegel.

”Det kvittar
vad man provar
man kommer alltid
tillbaka till tegel.”

Hela byggbranschen är idag en enda stor experimentverkstad för nya material och nya byggmetoder. Rationaliseringar och kostnadsberäkningar till tusen.

Det är egentligen fantastiskt att tegel, en byggsten som har flera tusen år på nacken, är den som står sig bäst vid alla jämförelser. Tegel har sannerligen inga barnsjukdomar.

Fråga oss! Tegelcentralen i Skåne

Tegel är ett rent keramiskt material som både bär och klär.

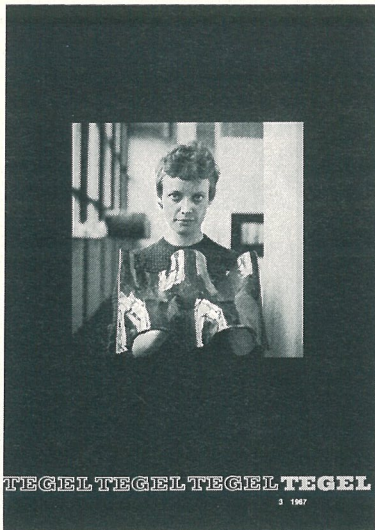
Det får sin färg av leran som det brännes av. Rött och gult är teglets grundfärger men nyanserna kan varieras i oändlighet.

Det bästa teglet får man av den bästa leran och den bästa leran finns i sydvästra Sverige. Där ligger bruket som ingår i Tegelcentralen: Bara, Borgeby, Hög, Kanik, Klippan, Lomma, Minnesberg, Røgle, Sennan, Skurup, Slottsmøllan, Svedala, Tjustorp, Weberød och Östra Grevie.

Tegelnamn som varenda murare i Sverige är förtrogen med.

AB Tegelcentralen i Skåne
Malmö 040/734 20
Göteborg 031/27 21 40
Jönköping 036/16 35 20

TAKTEGEL — dagens och morgondagens

Större delen av detta nummer ägnas åt taktegel.
Dagens och kanske morgondagens.

Örjan Armfelt Hansell har träffat den unga danska konstnärinnan Charlotte Rude, som i samband med Konstfackskolans i Stockholm avslutning i våras ställde ut sitt examensarbete: taktegel av hittills icke skådat slag.

Ännu så länge får Charlotte Rudes taktegelpannor betraktas som en idé — en idé som så småningom kanske kan leda fram till att de nu för ögat så lockande takpannorna även tekniskt kan tillfredsställa de höga krav man har rätt att ställa på ett takläggningmaterial.

Tegelindustrins Centralkontor gav i fjol ut broschyren "TAKTEGEL—TEGELTAK", som ger utförliga instruktioner och informationer om hur ett tegeltak skall utföras. På sidorna 4—9 återger vi delar ur den broschyren liksom vi presenterar nya rön från taktegel forskningen. Tegelindustrins centrallaboratorium har bl. a. ett intensivt samarbete med de europeiska länder, som ingår i TBE (Fédération Européenne des Fabricants de Tuiles et de Briques) på taktegellets område.

I expertkretsar talar man ofta om "det kalla taket". På sid. 6 redogör vi för det begreppet och de erfarenheter som nåtts på just det området — erfarenheter som sammanfaller med de synpunkter som norsk och tysk byggforskning kommit fram till.

* * *

"Kalksandstenstegel" är ett uttryck, som ibland dyker upp i pressen. Liksom "vitt tegel".

Låt oss kort och gott säga att kalksandsten, som är den rätta benämningen på detta material, och tegel är två vitt skilda byggnadsmaterial. Kalksandsten är en sten av kalk och kvartssand eller kalk och krossad sandsten.

Tegel är ett keramiskt byggnadsmaterial av bränd lera.

Definitionerna torde helt klarlägga den stora skillnad, som råder mellan dessa två material.

OMSLAGSBILDEN:

Taktegel av icke tidigare skådat slag visade Charlotte Rude upp vid Konstfackskolans avslutning i våras. Ännu så länge får vi nöja oss med att beundra de vackra takpannorna, eftersom åtskilliga tekniska detaljer måste förbättras innan de kan placeras på tak. På sid. 2—3 presenterar vi den unga danska konstnärinnan. Foto: Örjan Armfelt Hansell.

TEGEL

Organ för
Sveriges Tegelindustriförening

Årgång 57 Nr 3 1967

Redaktör och ansvarig utgivare:
Civiling. Reinhold Elgenstierna

Redaktionssekr.: Jan Juhlin

Tegel utkommer med 4 nr per år
Intresserade får tidskriften kostnadsfritt

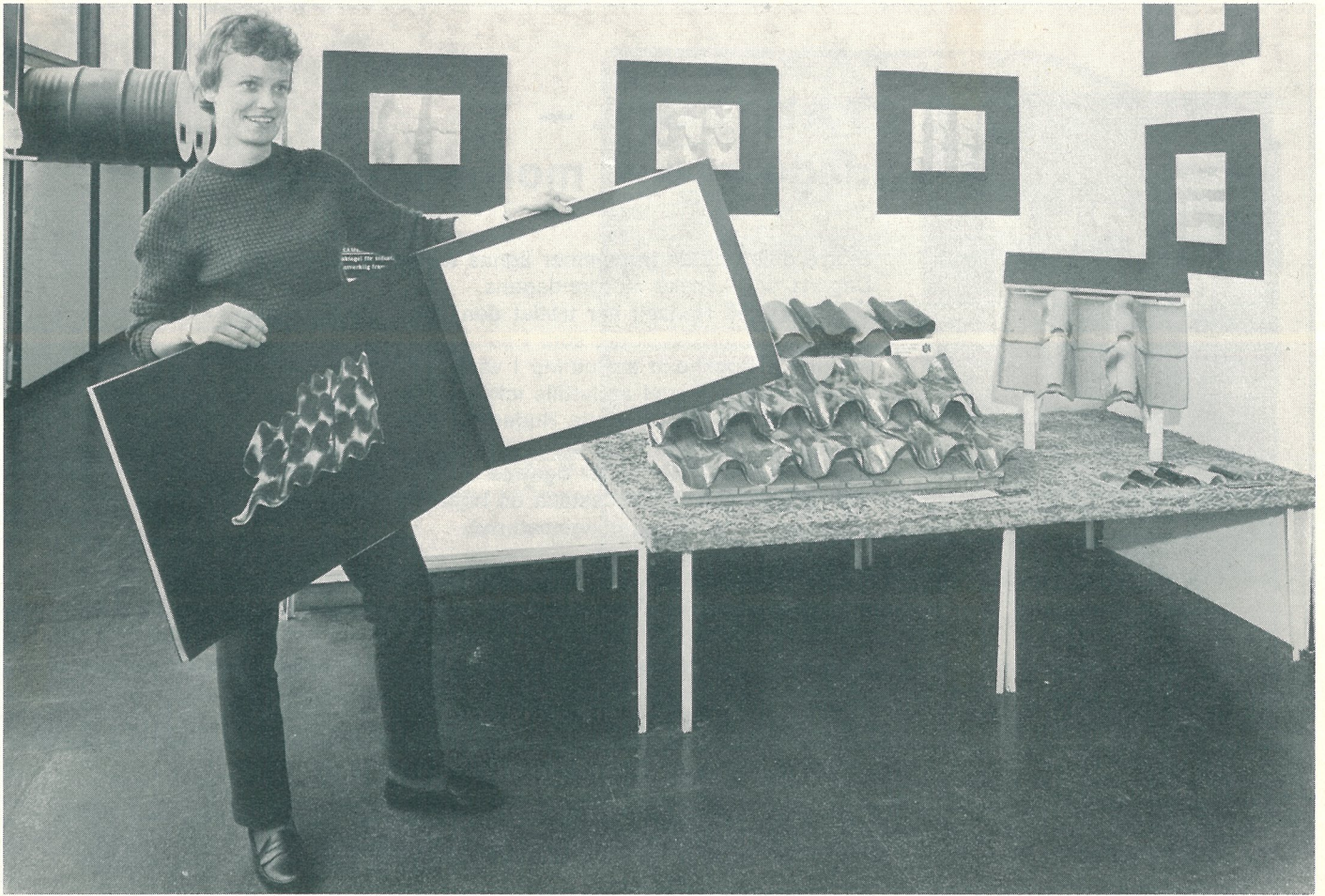
Eftertryck med angivande av
källan är tillåtet

Tryck: AB R. W. Statlander,
Stockholm 1967

INNEHÅLL

Taktegel — dagens och morgondagens	1
Taktegelidéer gav toppexamen Av red. Örjan Armfelt Hansell, Stockholm	2
Vackrare tak och hållbarare	4
Högstadieskola med hårdbränd dekor Av arkitekt SAR Bo Sundberg, Norrköping	10
Tegel för tele Av arkitekterna SAR C-E Flodin och Gunnar Magnusson, Kalmar	14

TEGELS REDAKTION: TEL. 08/23 16 90 DROTTNINGGATAN 99, STOCKHOLM VA

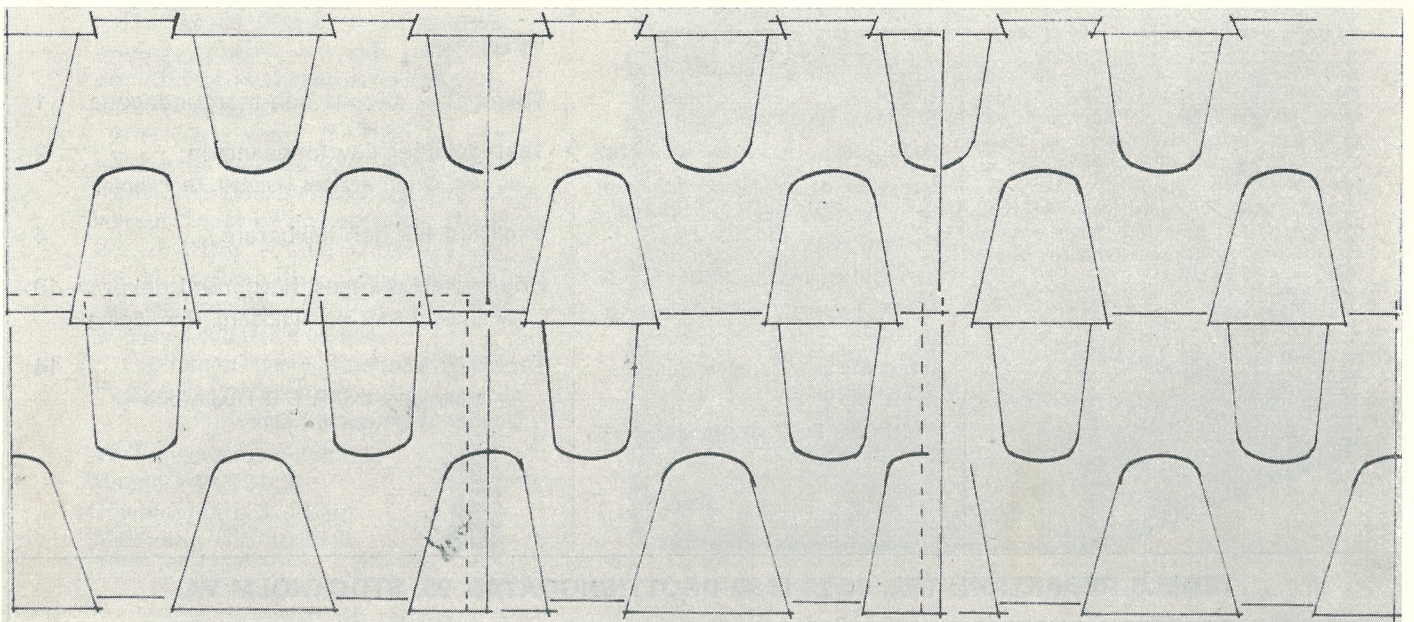

TAKTEGELIDEÉR GAV TOPPEXAMEN

Text och foto: Örjan Armfelt Hansell

Konstfackskolans vårliga utställning av elevarbeten, som de senaste åren avancerat till tätplatsen på huvudstadens konstbör, gav besökaren i år angenämare upplevelser än någonsin. Där om var alla bedömare ense.

De avgående eleverna, nu beredda att ge industrin del av idéer och lärdomar, presenterade sina examensarbeten. Succén blev stor. Formgivare och ekonomer från näringslivet var där för att ana morgondagens utveckling. Men även vanliga människor trängdes i skolans salar till den grad att förlängt öppethållande måste ordnas.

Bortskämda med vackra tegeltak som vi är i Sverige krävs någonting verkligt nytt för att vi skall reagera. När vi kom till Charlotte Rudes taktegelidéer på Keramiska linjens utställning blev vi också ordentligt chockade. Det var nyheter. I de mest uppmärksammade "trekupiga" teglen förenades färg och form såsom hittills aldrig visats. De levde. Rörelse. Varje panna var ett konstverk för sig och lagda tillsammans gav de vision av solnedgång i Öregrundsgrepen, när vinden går mot strömmen.

Dessa tegel var glaserade, liksom modeller av konventionellare taktegel, dock i helt nya och djärva färger.

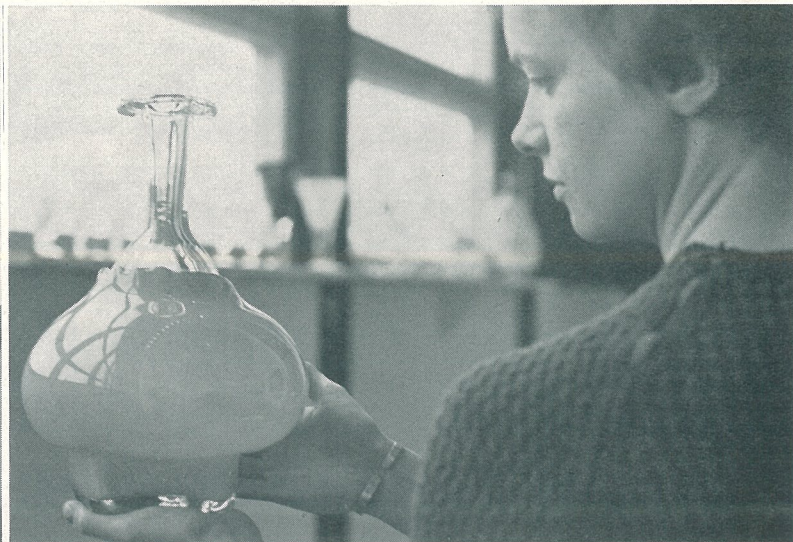
Charlotte Rudes lilla "monter" rönt uppmärksamhet utöver det vanliga och när Tegels medarbetare fotograferade den, pressade besökarna konstnärinnan på upplysningar om hur nocktegel till detta tak skulle se ut och andra praktiska detaljer — möjligen i

förhoppning att någon industri redan förverkligat dessa modell-drömmar. Man får se Charlotte Rudes idéer som underbara inlägg i en debatt som ägde rum för tusen år sedan eller kanske aldrig ens börjat.

Om konstnärinnan kan följande noteras:

Född i Köpenhamn 1941 studerade hon keramik i Kalifornien i 2 år efter studentexamen. Sedan studier på Konsthantverksskolan i Köpenhamn och examen från Konstfackskolan i Stockholm 1967. Ett smäländskt glasbruk kom också först och engagerade Charlotte Rude att där starta keramisk tillverkning (!).

För den som tror att konstnärinnan bara tänker i taktegel kan upplysas att Svenska Handelsbankens konstförening — landets exklusivaste — skyndade att på utställningen inköpa hennes två glaspjäser.

VACKRARE TAK OCH HÅLLBARARE

De två föregående sidorna handlade om en vacker taktegeldröm, som kanske aldrig blir verklighet på något tak. De här två och följande fyra sidor pekar på dagens möjligheter att få vackrare och hållbarare tak.

När byggmästare och arkitekter bygger hus åt sig själva använder de ofta tegeltak. Så gör anspråksfulla beställare. Tegeltak kröner därför många märkliga och exklusiva byggnader som uppförs i vår tid. Men även för de stora bostadsområdena — vare sig det är trevåningshus, rad- eller kedjehus eller fristående villor, vilka alla numera uppförs i allt större grupper — uppskattar man alltmer tegeltakens estetiska värden och goda ekonomi.

Områden med t. ex. serieproducerade radhus ger lätt — utan tegel — ett monotont helhetsintryck — även om färgsättningarna söker skapa variation genom olika färger på husen. Men med tegel på taken och i fasaderna skapas levande ytor. Varje hus får —

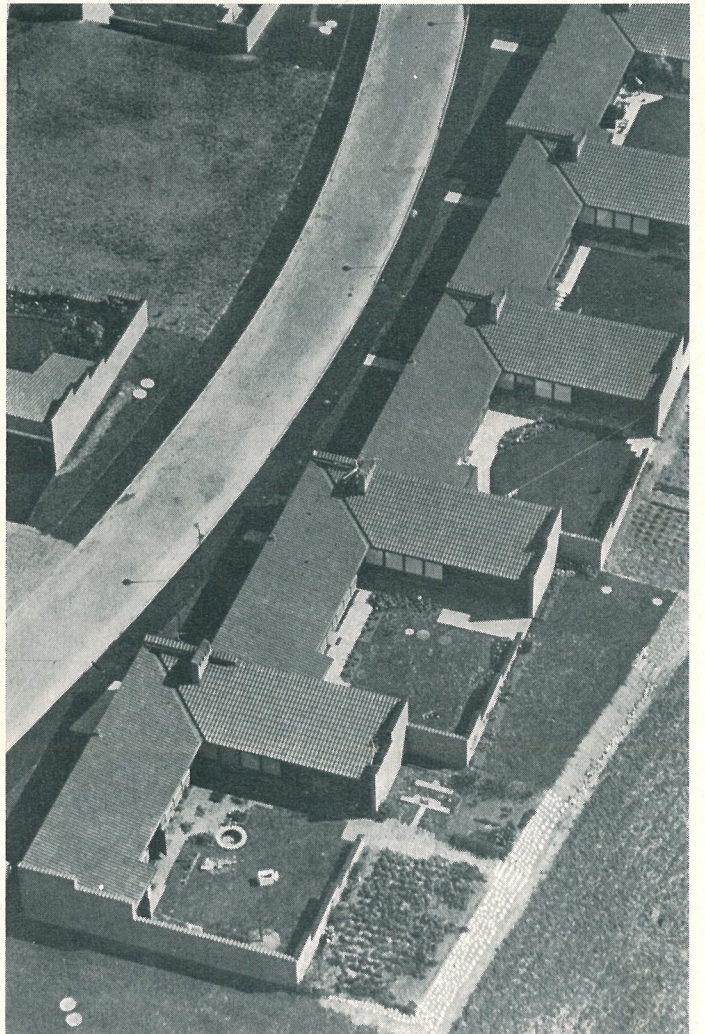
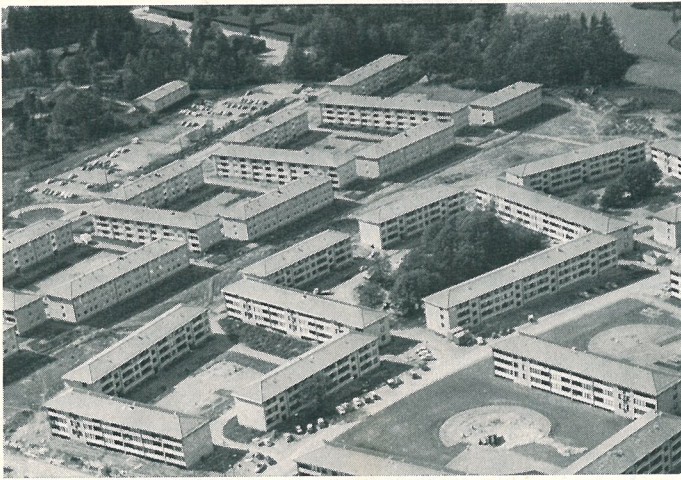
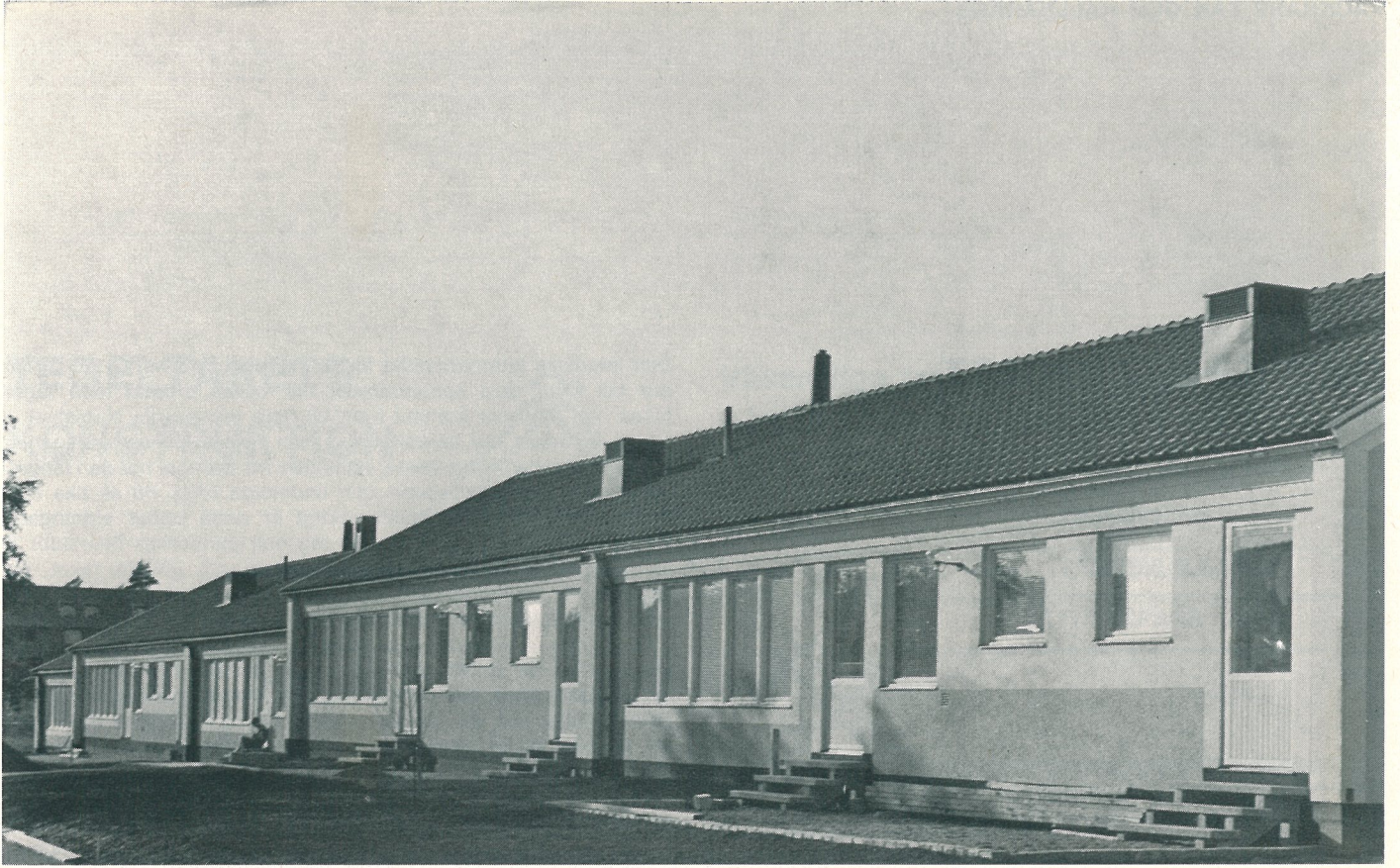
hur lika de än är för övrigt — ett eget utseende. Ingen takpanna, ingen sten är ju helt lik en annan.

Med tegel kan man få mindre färgvariation — knappt märkbar för ögat — och man kan få större. Tegelfabrikerna söker göra alla smakriktningar till lags.

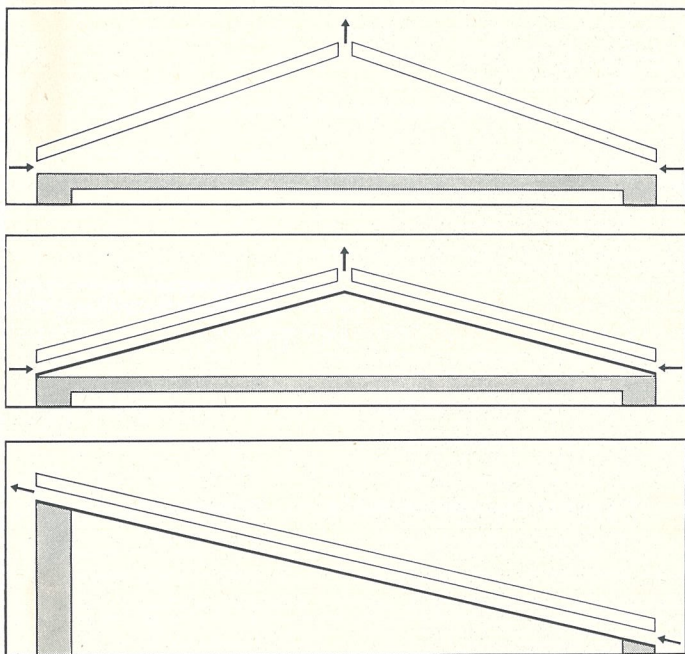
Lägger man tegeltak kan man alltid vara säker på att få ett individuellt hus, ett hus som inte är helt likt någon annans.

Under mottot: "ett vackrare tak" har Sveriges Tegelinstriförning gett ut en broschyr som berättar om takteglens estetiska och ekonomiska fördelar. Broschyren ger också en ingående teknisk beskrivning av hur tegeltak bör konstrueras och hur taktegel bör läggas. Något av skriftens innehåll återges på följande sidor, men den intresserade gör klokt i att redan nu sända efter den från närmaste tegelbruk eller direkt från Tegels redaktion.

DET KALLA TAKET

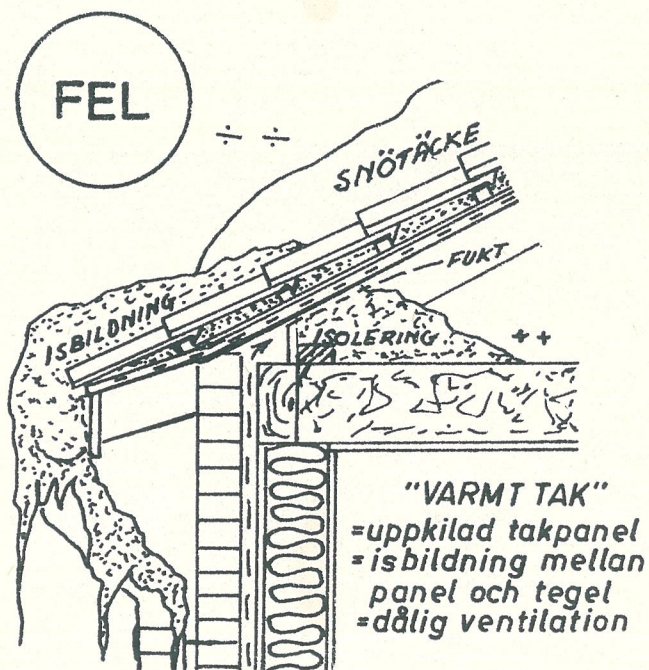
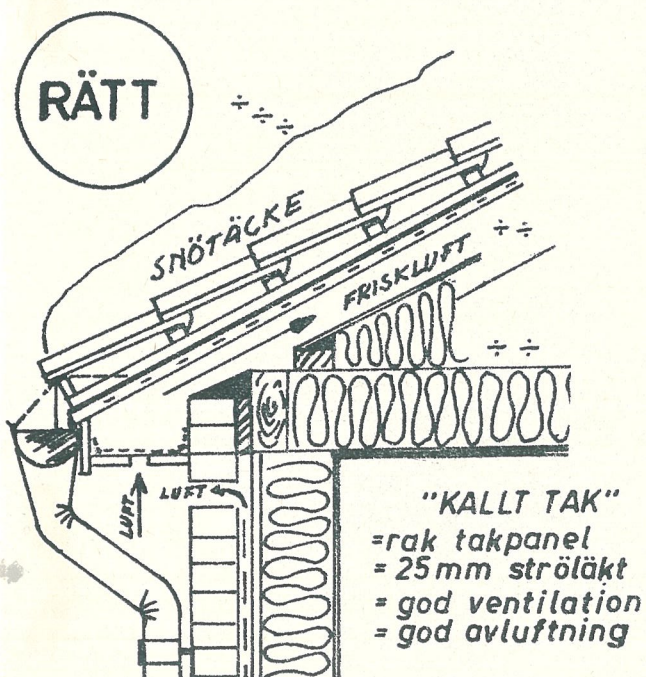
Den intensiva internationella forskning, som bedrivs för att utreda hur tak skall vara konstruerade, har också arbetat med tegeltaken och man har kommit fram till flera intressanta slutsatser. Några av dessa har bekräftat vad man i vissa klimatzoner genom erfarenhet redan förut visste, nämligen att taktegel har den längsta livslängden om takets över- och undersida hålls vid så lika temperatur som möjligt. Särskilt viktigt är detta under eldningssäsongen, då temperaturen ute är låg och pannornas översidor är kalla medan husvärmen, som strömmar upp genom taket, ger tegelpannornas undersida en högre temperatur. Detta är i sig själv riskfritt, men om tegelpannorna också råkar vara fuktiga — t. ex. genom vårsolens snösmältning tidigare på dagen — kan vissa risker för frostsador på teglen uppstå. Man skyddar mot dessa risker dels genom en god och lämplig värmeisolering av vindbjälklag och ev. vindsutrymmen som i görligaste mån hindrar värmen att nå pannornas undersida, dels genom en lämplig ventilation under takpannorna och under takpanelen.

Man brukar tala om fördelen med det "kalla taket" och bilderna och texten på dessa två sidor som till stor del är hämtade ur taktegelbroschyren vill ge en uppfattning om vad detta begrepp innebär.

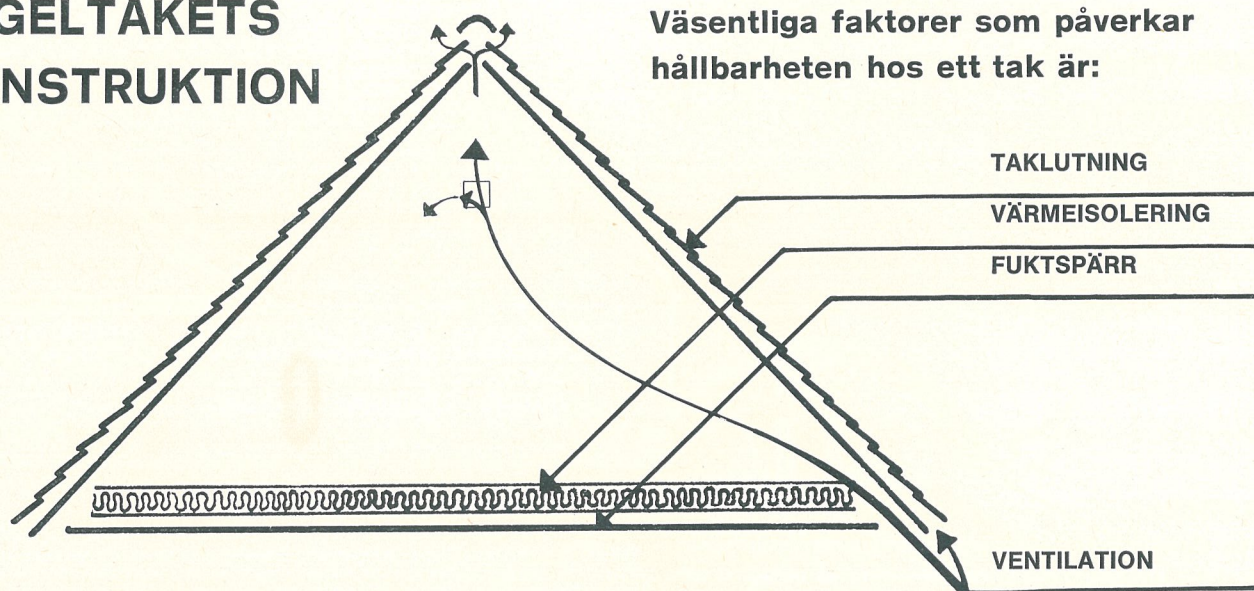
De huvudsakliga skälen till att man i dag behöver bättre ventilation av taken än tidigare är

1. den nu för tiden ofta använda flackare taklutning, som ger lägre avrinningshastighet,
2. de nybyggda husen innehåller mer byggfukt,
3. husen i dag har större vattenförbrukning,
4. värmeanläggningarna ger mycket mer värme och
5. alltmer torde fals- eller specialfalstegel användas som ger ett tätare tak (vilket i detta fall hindrar den inifrån kommande fukten och värmen att tränga ut).

Det är inte bara i vårt land man nått dessa erfarenheter. Tysk (bilderna t. v.) och norsk byggforskning (bilderna nedan) har publicerat liknande synpunkter och vi visar några skisser som bygger på deras erfarenheter.

TEGELTAKETS KONSTRUKTION

Väsentliga faktorer som påverkar hållbarheten hos ett tak är:

I frostsäkerhetsgarantin anges att "takets skall ha en för täckning med taktegel passande konstruktion". Det kan därför vara lämpligt att ge några allmänt vedertagna riktlinjer för konstruktion av tegeltak.

Utrymmet medger inte att de provinsiella särdrag skildras, som förekommer vid all byggnad och naturligtvis också vid läggande av tegeltak.

Väsentliga faktorer som påverkar hållbarheten hos ett tak är:

1. taklutning
2. värmeisolering av vindsbjälklag och taklag
3. fuktspärr
4. ventilation under och över yttertaket

Det är inte bara vid konstruerandet av tegeltak, som man bör ta hänsyn till dessa faktorer. De är i stort tillämpliga för de flesta taks goda funktion.

TAKLUTNING

Ju brantare taklutningen är dess lättare glider snö och rinner regn och smältvatten av taket. Vid flack taklutning kan den smältande snön hindras av annan snö eller is att rinna av, och då kan taktegel, om det samtidigt blir kallt, utsättas för betydande påfrestningar.

Strängtaktegel användes lämpligen på taklutningar ned till 1:2 (27°), den minimilutning som myndigheter föreskriver och som avses i frostsäkerhetsgarantin. Det förekommer emellertid att fabrikanter tillåter att deras takpannor, i första hand hårdare brända tegel, läggs med flackare taklutning. Falstakteglets tätande egenskaper gör att man kan tillåta lutningar ned till 1:4 (14°). Specialfalstaktegel tillåts under goda förhållanden på ännu lägre lutning 1:6 (9°).

VÄRMEISOLERING

Man bör sträva efter att hålla värmeisoleringen så god att den från huset uppstigande värmen inte ger takpannans undersida högre temperatur än dess översida. Är teglet torrt spelar dessa skillnader ingen roll, men om teglet är vått kan spänningar uppstå om pannan utsätts för kyla.

Värmeisoleringen kan få nedsatt effekt om den utsätts för alltför stora luftrörelser. Den bör därför vara skyddad av en täckande folie.

För erforderlig värmeisolering bör man ta hänsyn till den zonindelning som BABS anger.

Rör, ledningar och kanaler som är dragna genom vindsutrymmet och som avger värme bör isoleras väl.

FUKTSPÄRR

Kondensfukt av inifrån huset kommande fuktig luft kan under ogynnsamma omständigheter vålla lika allvarliga skador på träverket som ett läckande tak. Bl. a. ökad byggfukt, högre rumstemperatur och större förbrukning av vatten medverkar till rikligare förekomst av kondensfukt i dagens bostäder. En takkonstruktion måste därför utformas så att sådan fukt undviks. Detta sker med en fuktspärr så nära det varma utrymmet som möjligt. Fuktspärren består lämpligen av ett diffusionsskydd t. ex. papp, folie eller liknande.

Trots denna spärr kan det inte undvikas att en viss mängd fuktig luft kan komma upp i takutrymmet. Den bör ventileras bort. De ventilationsanordningar, som beskrivs på nästa sida, underlättar bortförandet av kondensfukten.

... TEGELTAKETS KONSTRUKTION

VENTILATION

Det är en fördel om hela yttertaksstrukturen hålls kall. För detta krävs tillräcklig värmeisolering av vindsbjälklaget och god ventilation av yttertakens ut- och insidor.

Denna ventilation bidrar att skydda yttertaksbeläggningen för alltför stora temperaturkontraster och skyddar i taket ingående trä från fuktskador.

Ventilationen bör ske på två vägar:

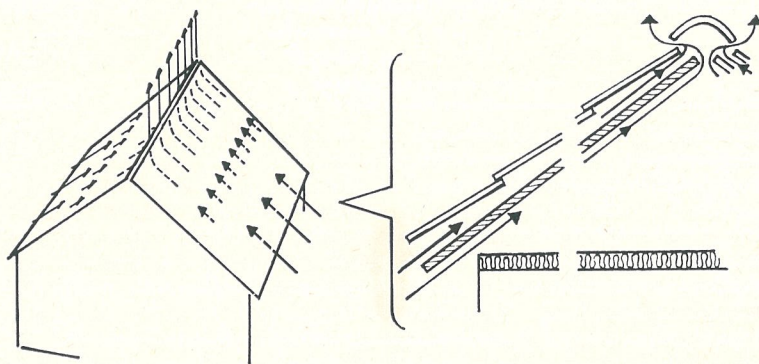
1. Genom god luftpassage mellan takteglet och takpanelens ytersida.
2. Genom god luftpassage i utrymmet under takpanelen.

1. Luft kan i allmänhet in- och utpassera vid takfot ochnock samt i springorna mellan pannorna. Vid falstak- tegel kan sistnämnda passage bli otillräcklig och snö på taket kan oavsett panntyp helt hindra sådan passage. Man bör alltså säkra att tillräcklig luftmängd kan passera in mellan teglet och pappen vid takfoten och passera ut vid nocken. S. k. uppsvängd takfot, dvs. då takpanelen lagts på kilar ovanpå takstolstassarna kan i någon mån försvåra luftpassagen.

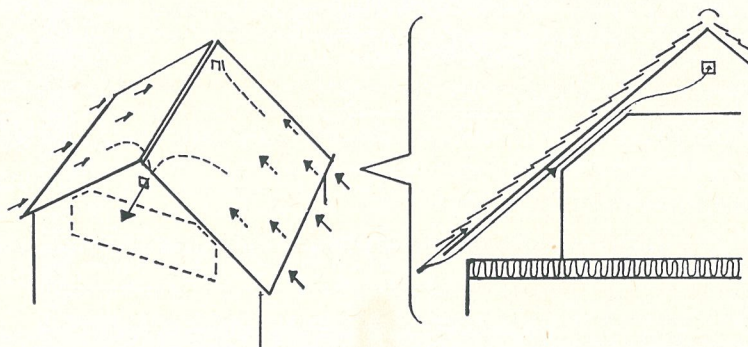
Att utrymmet mellan takteglet och takpanelen är väl ventilerat är särskilt viktigt när takytan täcks av snö och luftpassagen mellan pannorna är förhindrad.

2. Den för ventilationen nödvändiga friskluften bör tas in genom luftspalt vid takfoten.

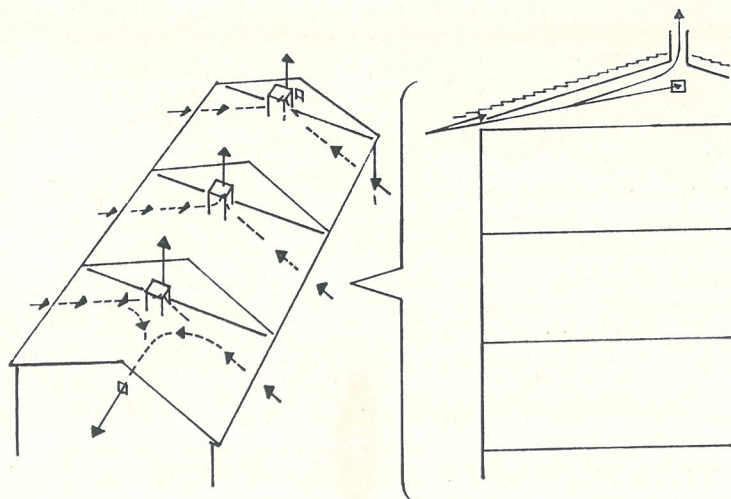
Man bör ordna med utsläpp för ventilationsluften, t. ex. med ventilationshuvar, ventilerande nockar och/eller ytterväggsgaller i båda gavlarna. Om takrummets volym är stor måste gavelventilationen dimensioneras därefter. När vindsutrymmet delas av brandmurar eller andra täta skiljeväggar ordnas utsläpp i varje sektion. Såväl in- som utsläppen förses med insektsnät.

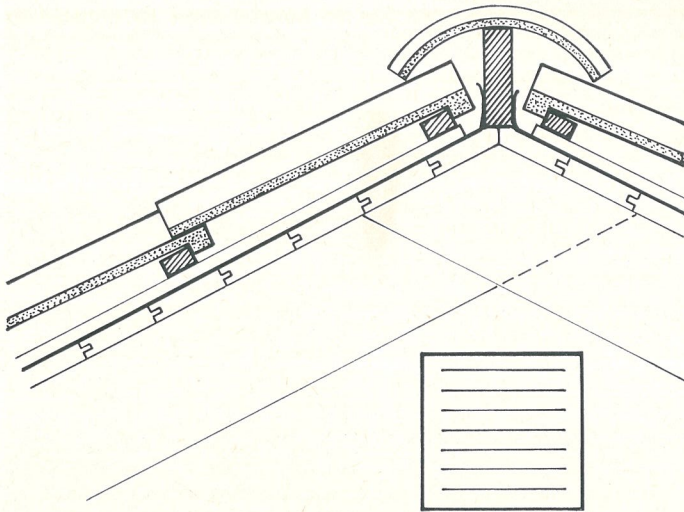
Illustrationen visar en princip för ventilationsluftens väg över och under takpanelen samt utsläpp genom ventilerad nock. Vid användning av ventilerad nock bör detalj- anvisning för arbetets utförande ges.

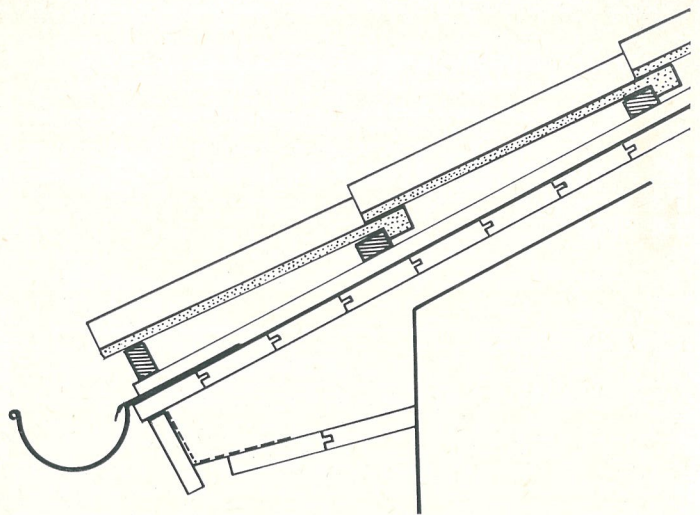
Illustrationen visar en princip för ventilationsluftens väg när huset har inredd vind. Obs! att luftpassage måste kunna ske mellan rummets snedtak och yttertaket.

Illustrationen visar en princip för ventilation när vindsutrymmet delas av väggar.

Ett exempel på nockkonstruktion.

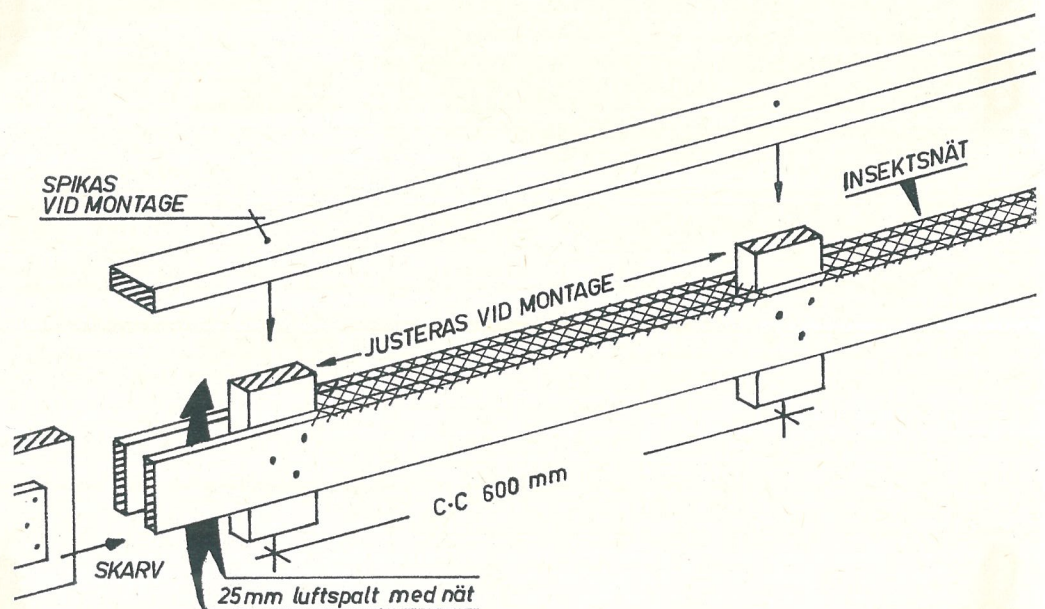
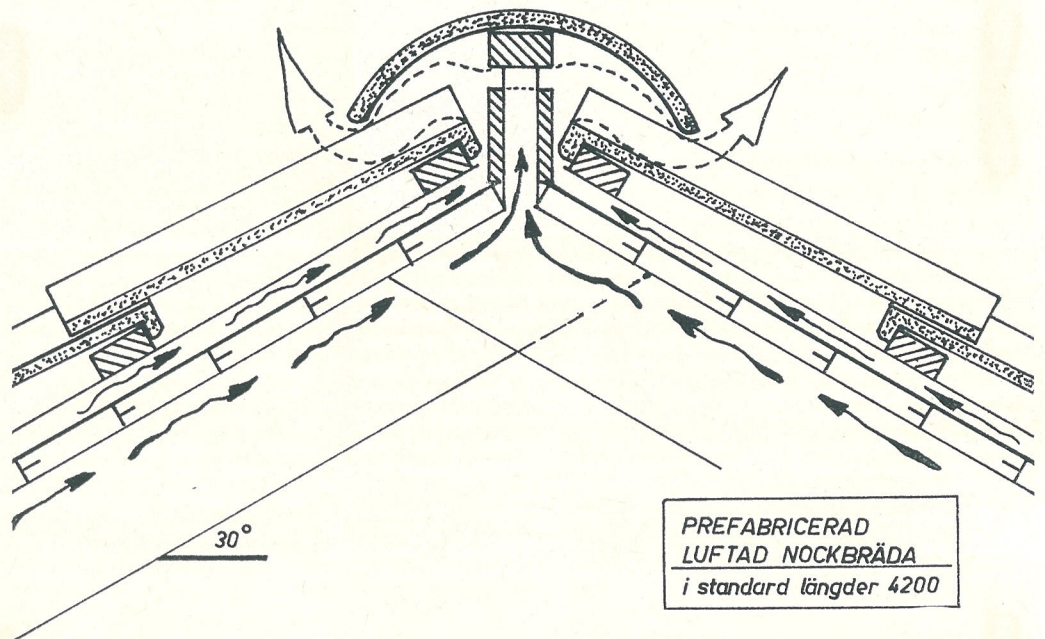
Ett exempel på takfotskonstruktion.

VENTILERAD NOCK

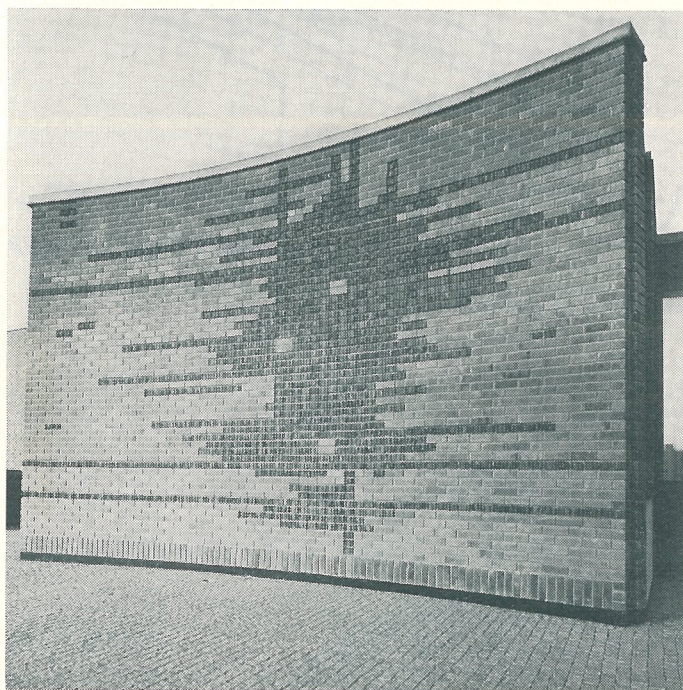
Som nämndes i det föregående räcker inte gavelventilation om takrummets volym är stor eller om vindsutrymmet delas av brandmurar eller andra täta skiljeväggar. Man kan då ordna ventilation genom särskilda hugar eller genom en s.k. ventilerad nock. Vid huslängder större än 10 meter räcker i regel ej gavelventilation utan man brukar rekommendera att ventilerad nock används.

Det är emellertid viktigt att sådan nock utförs på ett riktigt sätt. Numera finns prefabricerade luftade nockbräder att köpa och på bilden till höger visar vi exempel på en sådan, konstruerad och patentsökt av Dore Wasshem, Heby.

Takproblemen är naturligtvis skilda för olika slags byggen i landets varierande klimatzoner. Man kan inte alltid ge patentröslösningar. Men vi kan råda våra läsare att om de har några takproblem, så kan de med fullt förtroende vända sig till närmaste taktegelbruk, som oftast i sin tjänst har experter, som är väl förtrogna med de olika landsdelarnas problem.

HÖGSTADIESKOLA MED HÅRDBRÄND DEKOR

Den 25 november 1966 invigdes Mosstorpskolan i Skärblacka — en högstadieskola uppförd med fasadtegel som genomgående beklädnadsmaterial. Även invändigt är många väggytor beklädda med tegel. Skärblacka högstadieskola kommer — utöver skolfunktionen — också att utgöra ett centrum för samhällets olika fritidsaktiviteter. Byggnadernas gruppering och skolområdets kommunikationer har planerats med hänsyn till denna dubbla användning. Nilsson-Sundberg-Wirén Arkitektkontor AB i Norrköping har projekterat Mosstorpskolan. Arkitekt SAR Bo Sundberg redogör i denna artikel för skolans planläggning och utformning.

Vid byggnadsgrupperingen har en koncentration av högstadiets undervisningslokaler eftersträvat för att skapa god kontakt mellan de olika undervisningslokalerna och skolbiblioteket samt för att underlätta framtida förändringar av lokalanvändningen och utökningar av funktionerna. Skolområdet har uppdelats så att mellan- och högstadiet får skilda uppehållsytor.

Vid byggnadsgrupperingen har hänsyn tagits till de äldre flygelbyggnaderna för att i största möjliga utsträckning motverka dessas dominerande volymer.

Genom terrassering av skolgården och förskjutning av våningarna i högstadiebyggnaden har skolområdets lutning mot söder understrukt. En framtida utbyggnad av en simhall med 25 meters basäng har studerats i direkt anslutning till sporthallen.

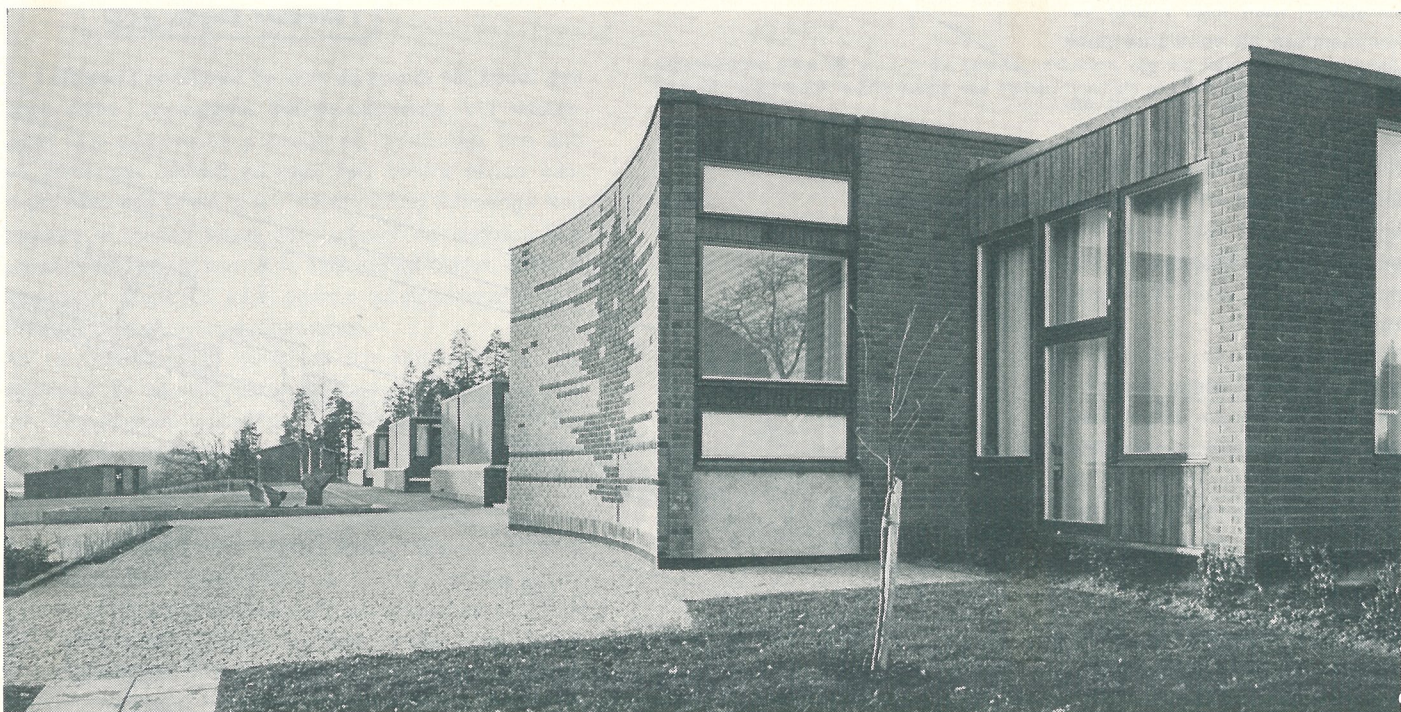
Skolan är avpassad för fyra paralleller i varje årskurs på högstadiet. Med den inflyttning som pågår till kommunens tätorter kommer skolan sannolikt att behöva utnyttjas för fem paralleller, för vilken viss omdisponering och utbyggnad planerats.

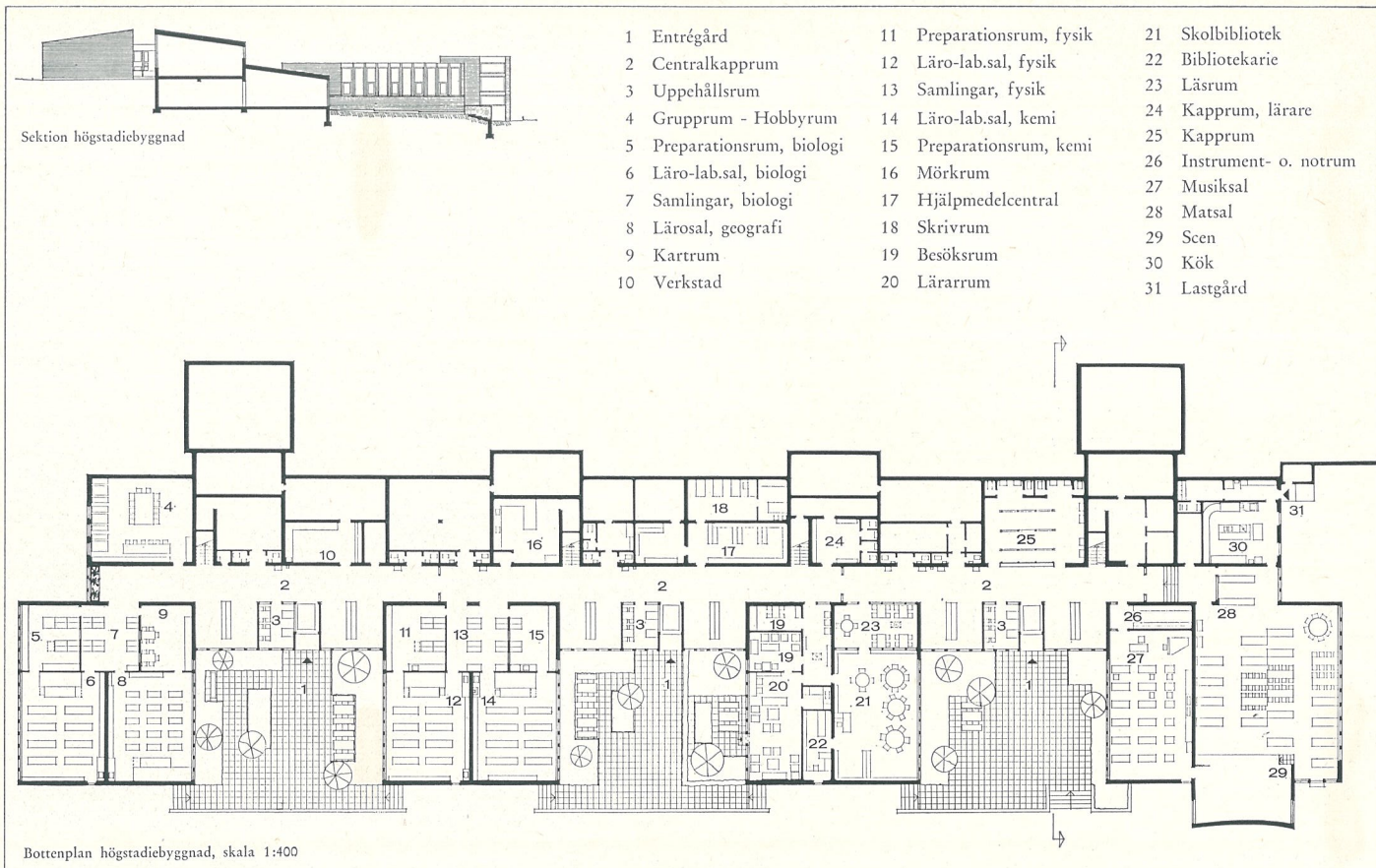
Högstadiebyggnadens axel utgörs av det 70 m långa centralkapprummet som uppdelats i tre delar för de olika årskurserna med separata entrégårdar för att uppnå en lugn övergång mellan skolgården och undervisningslokalerna. I anslutning till centralkapprummet har tre möblerade uppehållsrum förlagts. Dessa för en centralskola så viktiga utrymmen kompletteras av ett stort gemensamt uppehållsrum för spel och andra fritidsaktiviteter. Även biblioteket som placerats centralt i anslutning till centralkapprummet har genom läsrummets öppna kontakt betydelse som uppehållsrum för eleverna på håltimmar och i väntan på skolskjuts. I anslutning till centralkapprummet ligger också de naturvetenskapliga institutionerna med en öppen och aktiverande placering av dessas samlingar samt läraravdelning med särskilt samtalsrum, musiksal och skolrestaurang. Denna senare är planerad som samlingssal för 240 personer. Scenen har planerats i direkt kontakt med musiksalen som utrustats, så att den vid behov, kan utnyttjas som teaterloge och rekvisitarum.

Ämnesrum och grupprum har förlagts i övervåningen kring fyra hallar. Genom terrängförhållandena står dessa i direkt markkontakt. Genomgående förbindelse i övervåningen har planerats endast för lärare och städpersonal.

Lokaler för de olika övningsämnen har förlagts till de tidigare uppförda flygelbyggnaderna, där särskilt den östra kraftigt ombyggts. Den gamla gymnastiksalen har omdisponerats, dels till lokaler för skolexpeditionen, dels till en luftig teckningssal av ateljékaraktär.

Sporthallen har internationella mått 19×38 m och plats för 252 åskådare. Den kan genom en motordriven vikvägg uppdelas i två gymnastiksal. Fyra omlädningsavdelningar, två bastur och särskild publikentré med kapprum kompletterar anläggningen.

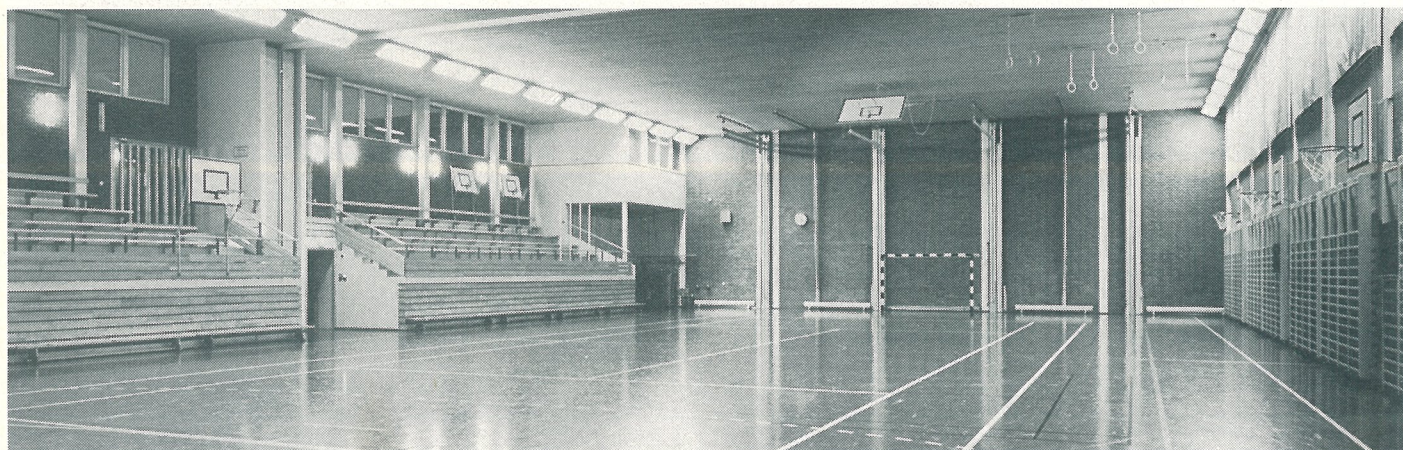
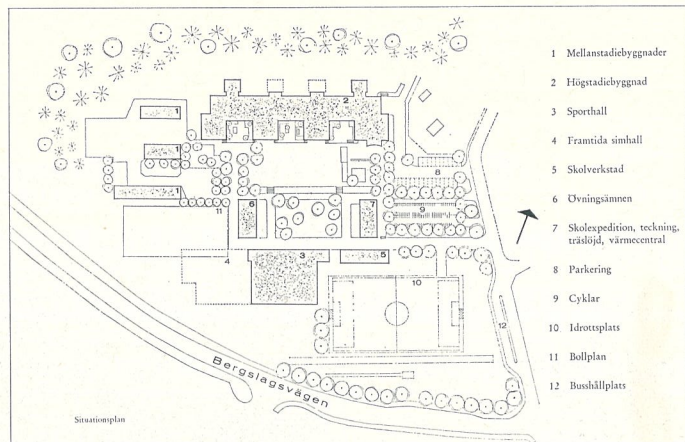

Samtliga undervisningslokaler är permanent utrustade med AV-hjälpmedel såsom bildbandsprojektorer, bandspelare, TV, högtalare och mörklägningsanordning. Ett flertal undervisningslokaler är dessutom utrustade med filmprojektor och skriftprojektor (Over-Head-projector). Speciell omsorg har också nedlagts på utformning av katedercentraler för belysning o. dyl. i de naturvetenskapliga institutionerna.

Byggnaderna är uppförda med utvändiga fasader av 2 1/2" rött fasadtegel med riven yta från Hallsberg. Gavelväggar är utförda som bärande skalmurar, med inre skal av rött, slätt fasadtegel från Hallsberg. Sporthallens gavelväggar är vindförstuvade med platsgjutna betongpelare. Bärande hjärtväggar vid centralkapprummet och rumsskiljande väggar vid ämnesrum i överplanet är utförda som dubbla 1/2-stensmurar med två godsidor av rött, slätt fasadtegel. Mellanväggarna till sporthallens omklädningsavdelningar har utförts som 1/2-stensmurar synlig åt båda sidor med blandat god- och baksidor av rött, slätt fasadtegel.

Allt fasadtegel har murats i skorstensförband med 1/4-stensförskjutna hela löp. Socklar, neddragna till mark, är utförda som rullskift av utsorterat, hårdbränt fasadtegel. Även invändiga socklar är murade med rullskift av fasadtegel, som behandlats med ofärgat Epoxilack.

HÖGSTADIESKOLA ...

Ett nytt sätt att använda ett hårdbränt håltegel i dekorativt syfte har prövats på scenhusets konkava yttervägg. Mönstret bildas av koppstenar, som är halverade tegel med brottytan vänd utåt, så att de mörka hålytorna exponeras.

Fönsterfasaderna har utförts med bärande trästomme av 3"×5" regler c/c 120 cm. Yttertaket har utförts med stomme av limmade träbalkar c/c 120 cm och taktäckning av underhållsfri papp, resp. kopparplåt. Med hänsyn till den aggressiva industriatmosfären i Skärblackska är alla plåtgarningar utförda av koppar.

Utvändiga paneler är laserade med Cuprinol Ebenholz. Fönsterpartier är täckmålade med svartgrå alkydlackfärg. Entrépartier och ytterportar är utförda av svartbetsad ek.

Invändigt har i stor utsträckning valts obehandlade underhållsfria material, såsom kalksten och korkplastplattor i golv, tegel, björkpanel, juteväv och plastlaminat i väggar och sågad granpanel eller målade betong i tak. Samtliga snickerier och träinredningar har utförts av ljus björk.

Innerdörrar, glaspartier och panelväggar är behandlade med båtack enligt särskild utprovad metod som förhindrar spjälkning och sprickbildning genom lackskiktets ytspänning. Lackytan är slipad till sidenmatt yta.

En konstnärlig utsmyckning har genomförts på grundval av ett samarbete redan på skisstadiet mellan arkitekt och konstnärer. Den medvetet planerade utsmyckningen kan upplevas i en följd från scenbyggnadens utvändiga tegelrelief, över vattenskulpturen vid huvudentrén, betongbalkreliefen i centralkaprummet, trågallret vid ingången till skolrestaurangen, scenridån i ylleapplikation till putsreliefen på scenväggens insida.

Byggnaderna uppfördes 1964–65. Den totala anläggningskostnaden inkl. inredning och utrustning uppgår till ca 6,2 MK.

PROJEKTÖRER

Arkitekt och totalprojektör:

Nilsson - Sundberg - Wirén - Arkitektkontor AB, Norrköping, genom arkitekt SAR Bo Sundberg och med byggnadsingenjör Bertil Wåhlin som huvudmedarbetare.

Inredningsarkitekt:

Arkitekt SIR Sixten Wohlin, Stockholm.

Markarkitekt:

Arkitekt F.S.T. Stig Hellerström, Norrköping.

Byggnadskonstruktör:

Ingenjörfirman Pehrs & Co, Stockholm.

VVS-konstruktör:

Jarl Magnusson Konsulterande Ingenjörbyrå VVS AB, Stockholm, huvudmedarbetare ingenjör Yngve Portner.

El-konstruktör:

AB Elkonstruktioner, Norrköping, huvudmedarbetare ingenjör Bo Jacobsson.

Byggnadsledning och kontroll:

Ingenjör SBR Rolf Planander, Linköping.

ENTREPRENÖRER

Byggnadsentreprenör:

Byggnads AB Henry Ståhl, Norrköping. Verkmästare Nils Ekerbring, Norrköping.

VVS-entreprenör:

AB Nordiska Värme SANA, Norrköping.

El-entreprenör:

AEG, Elektriska AB, Norrköping.

Trädgårdsanläggning:

C. Rydells Trädgårdsanläggningsbyrå AB, Norrköping.

Inredningsleverantör:

Granlunds Snickerifabrik, Karlskoga.

KONSTNÄRLIG UTSMYCKNING

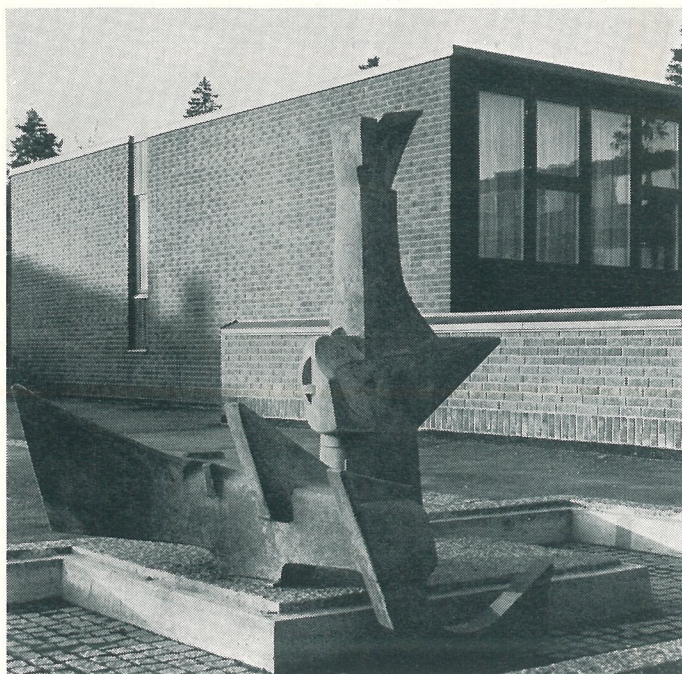
Tegelrelief på scenhus:

Arkitekt Göran Petersson och skulptör Elis Nordh, Norrköping.

Vattenskulptur, betongbalkrelief, trågaller och putsrelief på scenvägg:
Ridå:

Skulptör Elis Nordh.
Ateljé Tjalda, Krokek, Per Pettersson, och Eva Lindgren-Pettersson.

Samtliga fotografier: Lennart Jansson, Norrköping.

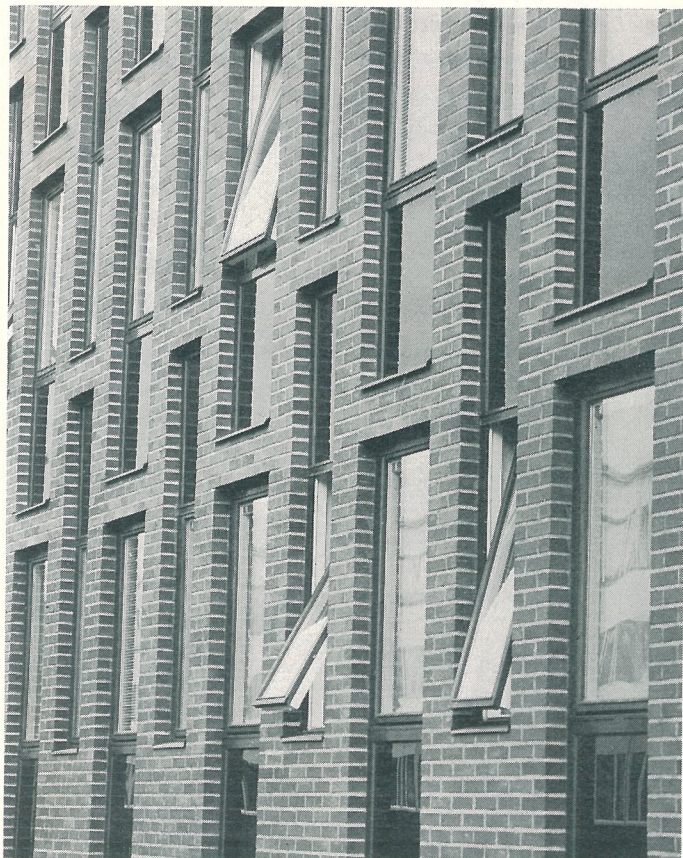

TEGEL FÖR TELE

Televerket har under senare år genomfört en rationalisering inom distriktsorganisationen och i samband därmed har ett telekontor lokaliserats till Kalmar. I detta ingår bl. a. enheter från de nedlagda ingenjörskontoren i Karlskrona och Nässjö samt televerkets försäljningsorganisation i Kalmar. Telekontoret är inrymt i en kontorsbyggnad som speciellt för detta ändamål har uppförts av Kalmar stads fastighetsaktiebolag. Det är organiserat på fyra avdelningar, nämligen försäljningsavdelning, personalavdelning och avdelningar för anläggningsarbeten och drift. Totalt sysselsättes ca 160 personer inom byggnaden.

Av arkitekterna SAR C-E Flodin och Gunnar Magnusson

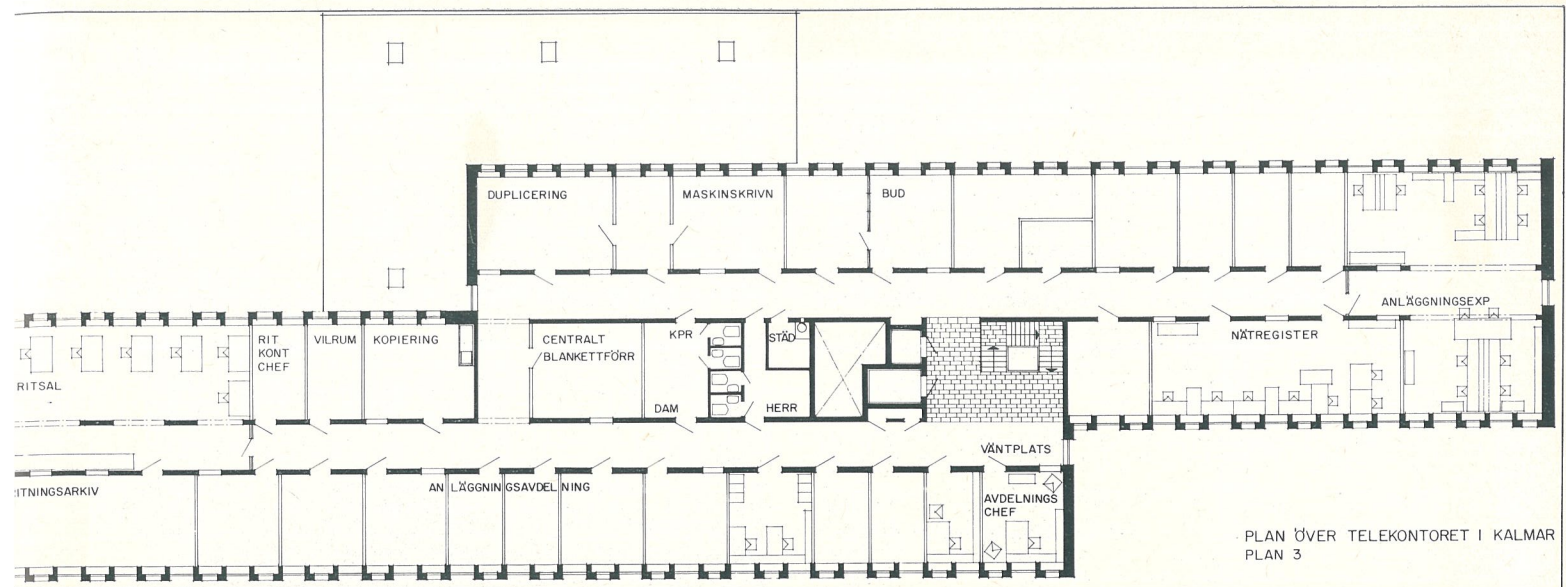
Tomten ligger centralt i staden vid norra infarten inom det s. k. Malmen-området. Detta är i dag till stor del bebyggt med äldre bostadshus, men planer finns på en omfattande sanering, som kan ge plats för kontorsbyggnader och allmänna institutioner. Telehuset är den första nya byggnaden i denna saneringsprocess och dess yttre utformning kan därför få betydelse för den fortsatta bebyggelsen inom Malmen-området.

Byggnaden består av en trevåningsdel, som ligger mot gatan och i höjd an knyter till övriga hus längs gatan, samt en indragen fyrvåningsdel. Denna uppdelning av byggnadsvolymen har gjort det möjligt att inrymma det önskade lokalbehovet i en byggnad, som anpassar sig till stadens skala genom att från marken visa sig kortare och lägre än den verkligen är.

Televerkets organisationsplan har legat till grund för planlösningen i dess huvuddrag. Efter hand som bygget har fortskridit har rumsindelningen kunnat fastläggas, men hyresgästen har redan under byggnadstiden utnyttjat möjligheten att ändra på de flyttbara mellanväggarna. Som rumsmodul har valts $n \times 12M$ — mellanväggstjockleken. Rumsdjupet har kunnat begränsas till 40M, eftersom behovet av förvaringsmöbler och avlastningsytor är begränsat.

Planlösningen är en kombination av enkel- och dubbelkorridorssystemen. Denna lösning har givit korta korridorer med god dagsljusbelysning. Den mörka delen i byggnadens mitt har direkt kunnat anpassas efter behovet av arkivutrymmen, kapprum m. m., som i det här fallet var ganska litet.

De olika avdelningarna disponerar i huvudsak var sitt våningsplan. Första våningen inrymmer försäljningsavdelningen, som bl. a. omfattar allmänhetens rum, telegrafexpedition, demonstrationsrum, kassa och reception, Sveriges Radios kalmarredaktion har dessutom lokaler på denna våning. I entréhallen har byggherren beställt en relief i trä om ca 8×3 m, utförd av konstnär Sten Dunér, Lidingö.

Driftsavdelningen, med ett stort rum för underhållsexpedition, upp-tar andra våningsplanet. På tredje våningen, som är redovisad på bifogad figur, återfinns anläggningsavdelningen med ett stort rum för anläggningsexpedition, ett ritkontor samt bud- och skrivcentral m. m. Teledirektören och personalavdelningen har sina lokaler på fjärde våningen. Där finns även lunchrum för personalen med en takterrass i soligt läge och med utsikt över staden och Kalmar-sund.

Totalt inrymmer byggnaden 3.450 m² våningsyta fördelade på ett nittiototal kontorsrum, några storrums, expeditionslokaler samt kom-munikations- och biutrymmen.

Fasaden har utförts i slätt brunt Hyllinge-tegel med utfackningar av svartgrönt belgiskt fasadglas. Genom att variera fönsterstor-lekarna och utfackningarnas placering har vi försökt ge fasaden en tvådimensionell rytm. Avsikten är också att teglets massiva tyngd skall kontrastera mot glasytorna i fönster och utfackningar.

Det mycket mörka fasadglaset ger fasaden ytterligare en rytm genom sina vid solsken och skugga, dagsljus och mörker skif-tande speglingar.

Vid passningen mellan det inre rumsbestämmande modulnätet med c/c 12M och fasadens tegelmått har vi funnit det enklast att säga ca 1.000 tegel så att de horisontella tegelbanden mellan fönsterpelarna skulle kunna muras i förband. Till detta hård-brända mörkt rödbruna tegel har Gullhögens ABCD-bruk utan till-satser visat sig ge en utmärkt fogfärg. Teglet har använts som ren beklädnad, vilket ger sig tillkänna vid sockeln, där en utkra-gad betongkonsol bildar upplag för tegelskalet. På södra gaveln har framtida genombrott för en tillbyggnad markerats genom in-sättningar i muren.

Systemet för stomuppförande och vissa detaljer har utarbetats gemensamt av entreprenör och konsulter, vilka bl. a. har givit till resultat att fasadpelarna göts på platsen parvis tillsammans med

TEGEL FÖR TELE ...

mellanliggande fönsterbalk i stålform. Fasadglasinfästningarna har vållat mycket huvudbry, men flera prov och långa diskussioner resulterade i en kombination av kopparplåtlistor och fästklotsar, som varit ganska enkla att tillverka och montera.

Vid husets norra gavel står en alm — en hittills aldrig observerad alm — men när dess grönska ställdes mot husets brunröda gavel fick almen en bakgrund och almen pryder huset.

Byggnaden har uppförts på generalentreprenad av Sydöstra Sveriges Byggnadsgille AB, Kalmar. Totala produktionskostnaden utgör ca 4,2 milj. kr. Hyreskostnaden utgör preliminärt 140 kr per m².

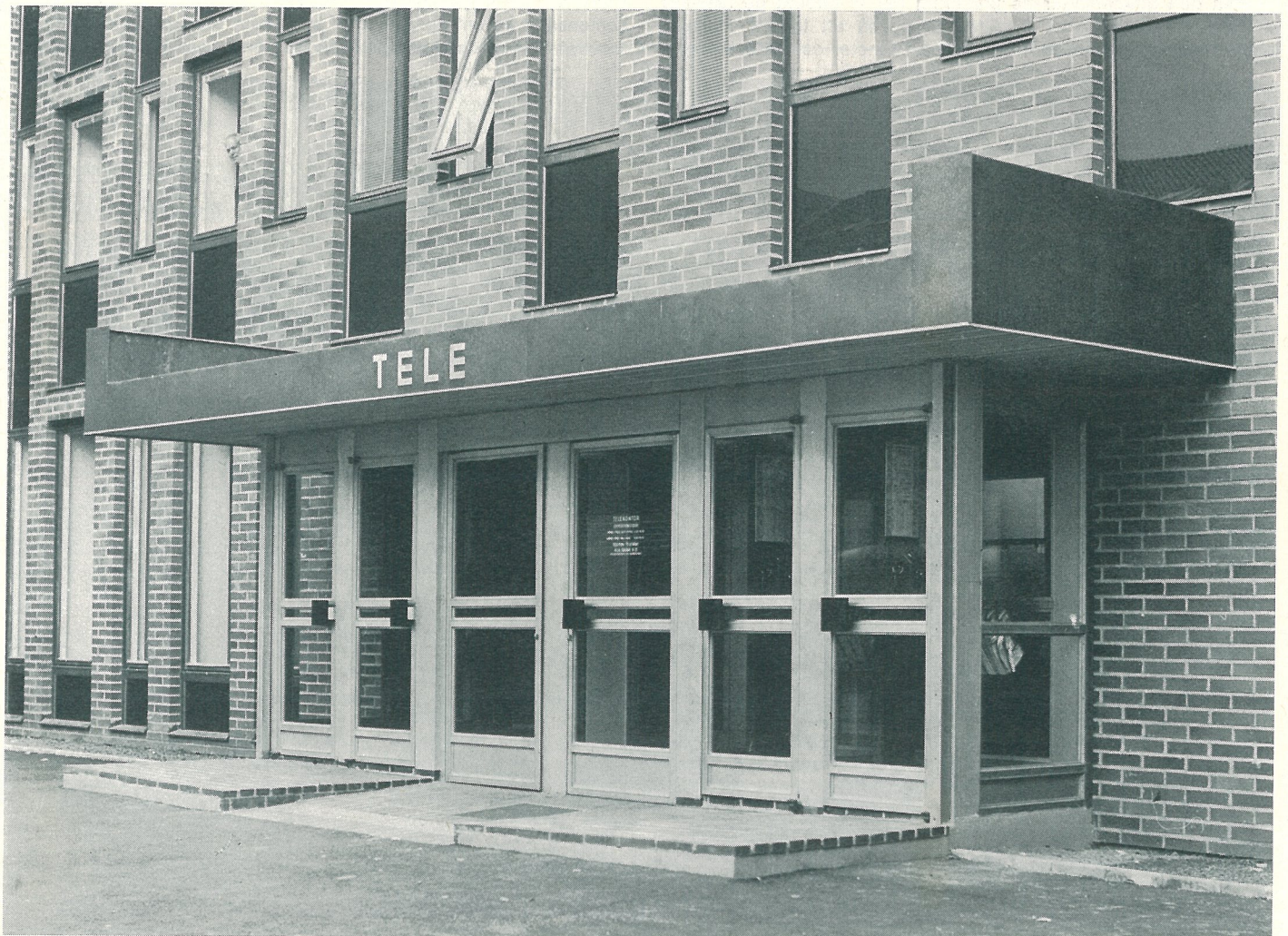
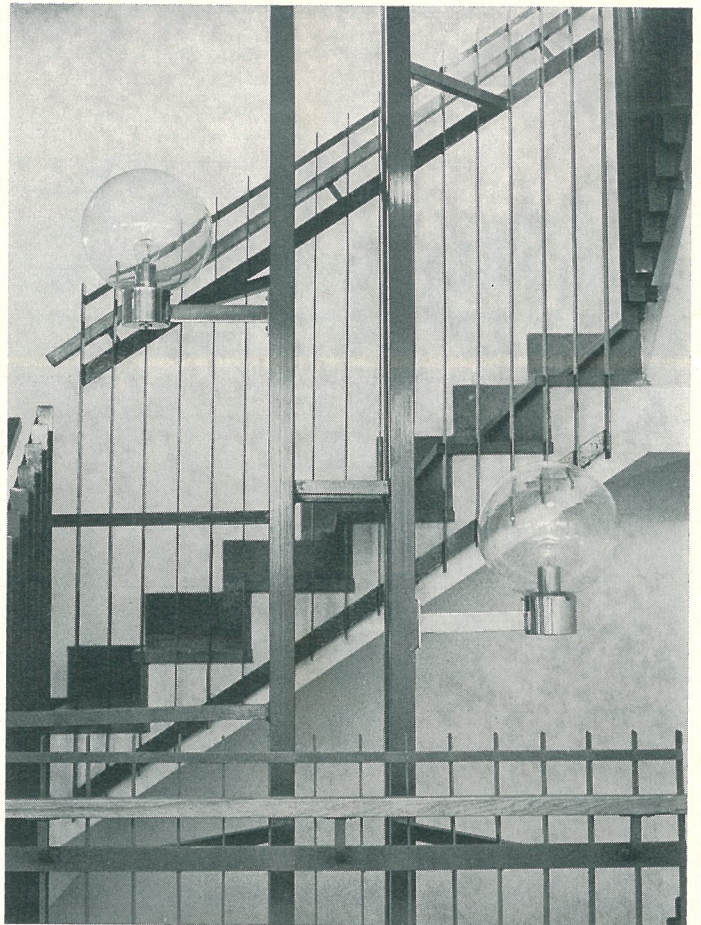
Arkitekt: Bygg- och Planprojektering AB
Ark. SAR C-E Flodin och Gunnar Magnusson, Kalmar.

Bygglédare och statisk konstruktör: Sture Larssons Ing.byrå AB, Kalmar.

VVS-konstruktör: Ing.firma Thom Henningsson AB, Kalmar.

El-konstruktör: Tor Engströms Ing.byrå AB, Kalmar.

Generalentreprenör: Sydöstra Sveriges Byggnadsgille AB, Kalmar.

TELEVERKET I KALMAR VACKRARE FASAD MED SÄRPRÄGEL

Hyllinge Exteriörtegel har en attraktiv, mörkt brunröd färgnyans, som ger större möjligheter att skapa en exklusiv och tilltalande fasad. Den karaktäristiska färgnyansen är resultatet av de speciella leror som används och en hög bränntemperatur.

Hyllinge Exteriörtegel är annorlunda — ett tegel för krävande byggherrar.

**HYLLINGE
EXTERIÖR
TEGEL**

HÖGANÄS AB, BYGGMATERIALAVDELNINGEN, HÖGANÄS — TELEFON: 042/424 00 — TELEGRAM: CLAYWORKS, HÖGANÄS — TELEX: 72250

Tegel talar!

Svenska Dagbladets nya hus i Stockholm är en av 60-talets mest uppmärksammade affärsbyggnader. Arkitekt SAR Anders Tengbom. Byggföretag: Bygg-Oleba, Olle Engkvist AB.

Tänk i tegel!

Tegel talar för sig själv – men det är Ni som tänker på det! Ni tänker på att tegel är ett oöverträffat naturligt byggelement. Ni tänker på att i Sverige liksom över hela världen hävdar sig tegel för ökad byggkvalitet. Ni tänker i tegel både för ny vision, ekonomisk funktion och förnämlig tradition.

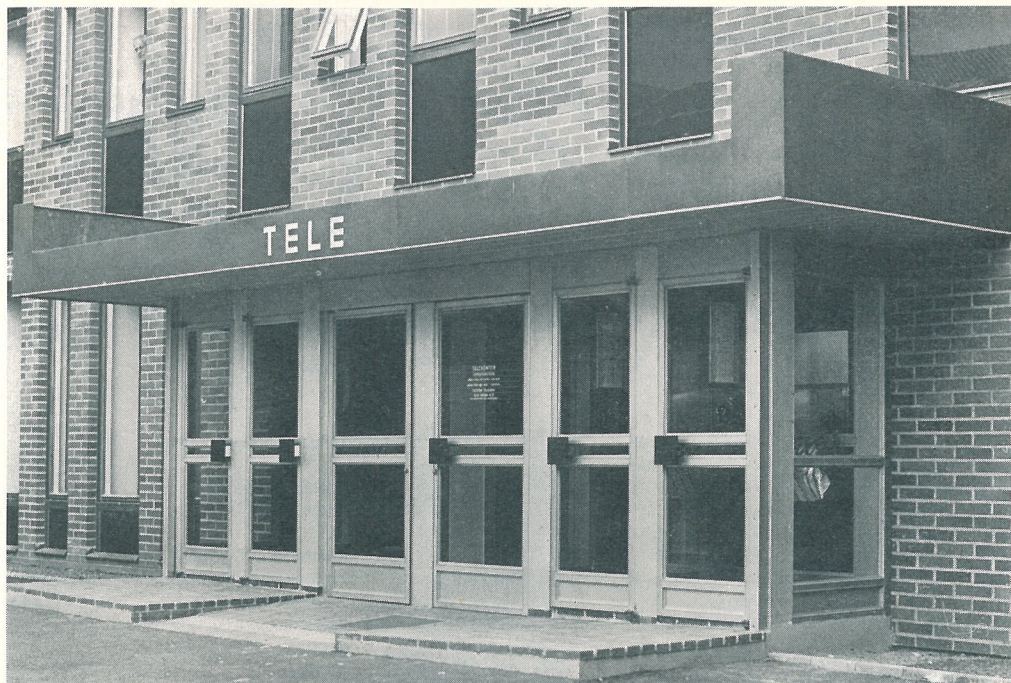
Tegelbrukens Försäljnings AB är en försäljningsorganisation för flertalet tegelbruk i Stockholm, Uppsala, Västmanland och Södermanlands län. Vi står gärna till tjänst med närmare upplysningar.

Tegelbrukens Försäljnings AB

Norrländsgatan 11 • Stockholm C • Telefon 08/23 31 15

ENTREPARTI
AV GULELOXERAD
ALUMINIUM MED
AUTOMATISKA
DÖRRÖPPNAR-
ANLÄGGNINGAR
TILL TELEVERKET
I KALMAR HAR
LEVERERATS OCH
MONTERATS AV

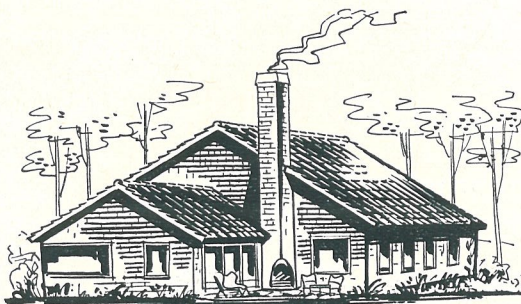
GLASLINDBERG

GLASAKTIEBOLAGET ERIK LINDBERG

Box 27058
MALMÖ 27

Kosterögatan 9
MALMÖ C

Telefon
040-93 68 40

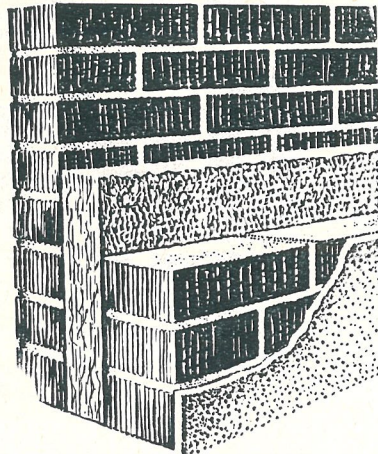
BYGG VARMT, VACKERT OCH UNDERHÅLLSFRITT

Vi levererar:

- Fasadtegel i olika ytbehandlingar
- Murtegel i olika dimensioner
- Taktegel 1- och 2-kupigt
- Dräneringsrör 2"-8"
- Armerade tegelskift

TEGEL

använt i kanalväggen ger
följande fördelar:
underhållsfri fasad
god bränsleekonomi
bättre inomhusklimat
lägsta årskostnader

TEGELKONTORET I SKÖVDE

Rådhusgatan 1 — Telefon (0500) 158 73, 150 73, 158 07

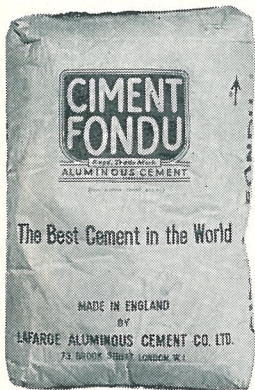

CIMENT FONDU

snabbbetong

härdnar på **24** timmar

aluminatcement

CIMENT FONDU
aluminatcement
för:

Snabbbetong.
Eldfast betong
upp till 1350°C.
Värmeisolerande
betong.

Syrafast betong.
Samma cement
med olika ballast-
material till fyra
olika betonger.

ALAG ballastmaterial
med

CIMENT FONDU
aluminatcement
för:

Slitstark, tät betong.
Eldfast upp till 1200°C.
Tryckhållfast (1000
kg/cm²).
Syrafast, snabbhård-
nande.

Till industrigolv, ug-
nar, pannor, koks-
ramper m. m.

SECAR 250 högren vit
kalkiumaluminatcement
för:

Snabbbetong eldfast upp
till 1800°C.
Hållfast mot slagg-
angrepp och förbrän-
ningsprodukter.
Ingen särskild för-
bränning.
Gjutes exakt till storlek
och form, fogfri,
sprickhållfast.

begär fullständiga data och anvisningar från

AKTIEBOLAGET INGENIÖRSFIRMAN

TITAN

STOCKHOLM 16. TEL. 08/23 26 00

Distriktsombud:

Larsson, Seaton & Co AB
Göteborg 1
Tel. 031/17 16 80

Skånska Tegelförsäljnings AB
Malmö 1
Tel. 040/733 70

TVÅ

samarbetande

FÖRETAG

med toppmodern utrustning

FÖR BOKTRYCK

AB R.W. STATLANDER · STELLAN STÅL BOKTRYCKERI AB

Trädgårdsanläggningen

till

Mosstorpskolan

i Skärblacka

har utförts

av

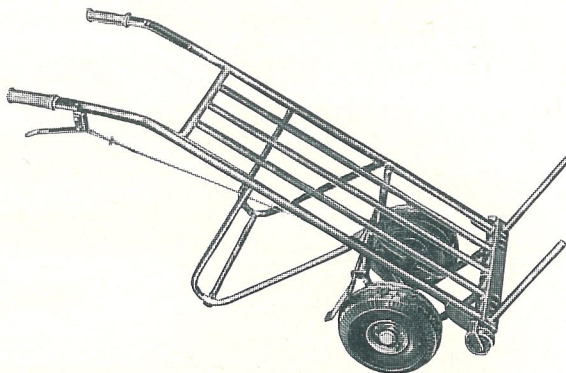
C. RYDELL

TRÄDGÅRDSANLÄGGNINGSBYRÅ AB

Rågängen 35, Norrköping - Telefon 011-12 41 35

Medlem av STAF och Stockholms Trädgårdsanläggareförening

Trönninge-kärran

Paket-tegelkärra H 322/2 med ställbar gaffelbredd

Vi tillverkar:

**Tegelvagnar, tegelkärror samt andra typer av
byggnadskärror helsvetsade, bruksbaljor,
landgångsbockar**

Säljes genom välsorterade byggnadsmaterialaffärer
och järnhandlare

AB P. J. HÅKANSSONS

MEKANISKA VERKSTAD

TRÖNNINGE Tel. Halmstad 400 31 och 404 31

byggledning kontroll besiktningar
bl. a. för Skärblacka Centralskola

PLANANDERs
BYGGKONSULT AB

Storgatan 32

Linköping

013-12 20 35

Byggnadskonstruktioner

för

Mosstorpskolan

i

Skärblacka

Ingenjörfirman Pehrs & Co AB

Stockholm, Vällingby - Tel. 08-89 03 20

Växjö - Tel. 0470-100 50

ELKONSULT

för

TELEKONTORET

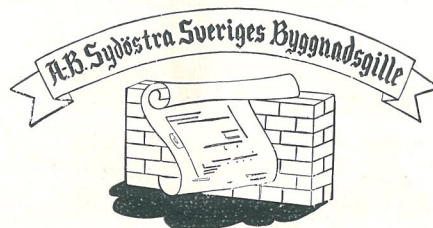
i Kalmar

har varit

AB Tor Engström Ingenjörbyrå

Trädgårdsgatan 20 B - Kalmar

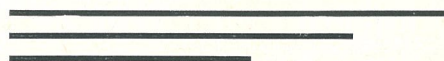
Tel. 0480-220 20

Byggnadsgillet

Bostadshus Förvaltningsbygg-
nader industrier m.m.

**FÖRETAGET MED
AVDELNINGAR
FÖR
ALLT I BYGGFAKET**

Växjö

Kalmar

Karlskrona

KONSTRUKTÖR
och
KONTROLLANT
för

VÄRME, VENTILATION
och

SANITETSTEKNISKA
ANLÄGGNINGAR
vid

TELEKONTORET I KALMAR
samt den gemensamma värme-
centralen för "Malmen"-området

**INGENIÖRSFIRMA
T. HENNINGSSON AB**

Hagavägen 95, Solna Tel. 08-83 20 10
Kaggensgatan 4, Kalmar Tel. 0480-247 05

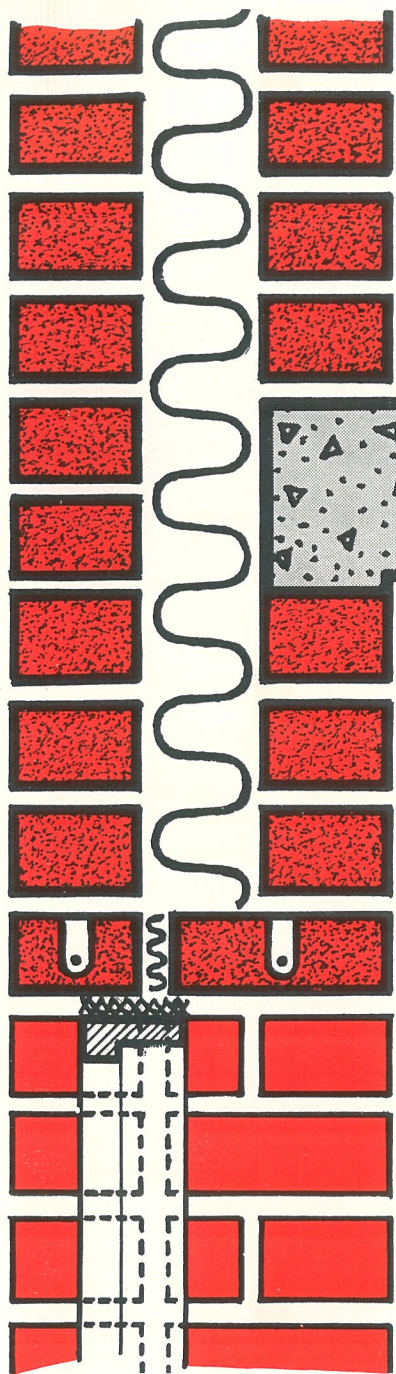
Telekontoret, Kalmar

VENTILATIONS- ANLÄGGNINGEN

utförd av

SVENSKA FLÄKTFABRIKEN

Filialen i Kalmar, tel. 0480/154 80

FÖRENKLA
FÖRBÄTTRA
FÖRBILLIGA
tegelbyggandet

med

SPÄNN-
ARMERADE
TEGELSKIFT

Oberoende av tegelsort och fabrikat kan Ni alltid erhålla tegelskift med förspänd armering till Edert bygge.

Vidtala Eder tegelleverantör eller kontakta oss för ytterligare information.

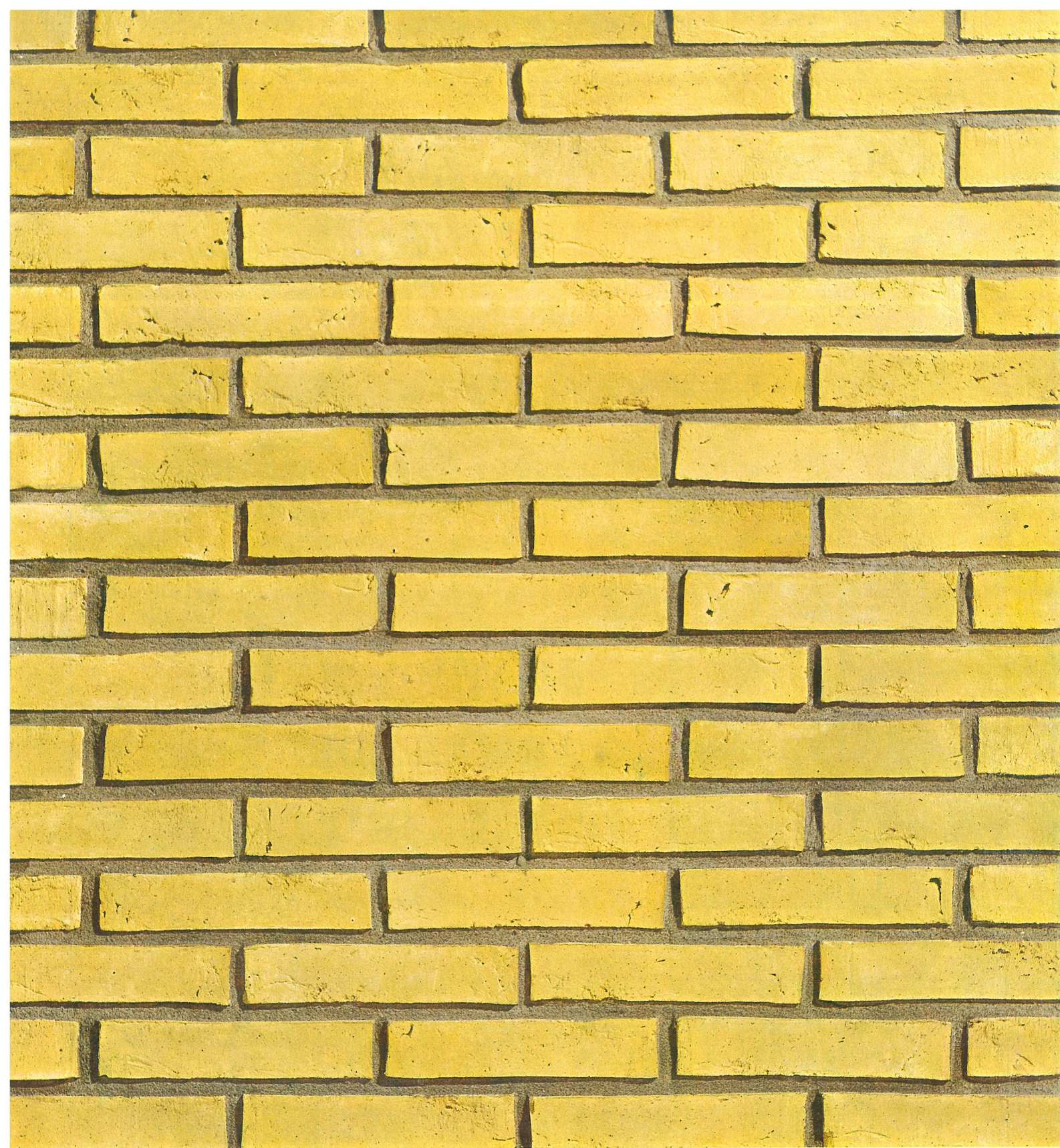
Broschyr och prislista kan rekvireras från oss eller från de flesta mellansvenska tegelbruk och större byggmaterialaffärer.

För teknisk information:

SKÖLDINGE BYGGELEMENT AB

BOX 9, SKÖLDINGE

TEL. 0157/502 07, 500 51

Nytt!

Gult handslaget från Lomma

Tillverkare: AB Lomma Tegelfabrik. Märke: LO
Ensamförsäljare: AB Tegelcentralen i Skåne
Färg: Gult fasadtegel. Yta: Handslagen
Format: 250x120x65 mm
250x120x50 mm

Utformning:
Viktclass:
Hållfasthetsklass:

Massivt
1,7
450 kg/cm²